

KONGELIG RESOLUSJON

Klima- og miljødepartementet
Statsråd: Sveinung Rotevatn

Ref.nr.:
Saksnr.: 19/3624
Dato: 23.6.2020

Fastsettelse av forskrifter om vern av 30 skogområder i fylkene Møre og Romsdal, Vestland, Agder, Vestfold og Telemark, Viken, Innlandet og Trøndelag

1 Forslag

Klima- og miljødepartementet (KLD) tilrår med dette opprettelse av 30 verneområder i skog i medhold av naturmangfoldloven. 20 områder er nye verneområder og 10 områder er utvidelser av eksisterende verneområder.

Tilrådingen omfatter ca. 51 km² nytt verneareal, hvorav ca. 42 km² er produktiv skog.

Følgende områder foreslås vernet:

1. Liabygda naturreservat i Stranda kommune, Møre og Romsdal
2. Stemnebøskogen naturreservat i Gulen kommune, Vestland
3. Bogane naturreservat i Kinn kommune, Vestland
4. Rupefjell og Selslinatten naturreservat, Notodden kommune i Vestfold og Telemark og Kongsberg kommune i Viken
5. Røsaker naturreservat i Skien kommune, Vestfold og Telemark
6. Rollagåsen naturreservat i Tinn kommune, Vestfold og Telemark
7. Korpen og Sagkollen naturreservat (utvidelse) i Larvik kommune, Vestfold og Telemark
8. Flisefyr og Hidalen naturreservat (utvidelse) i Sandefjord kommune, Vestfold og Telemark
9. Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat (utvidelse) i Sigdal kommune, Viken
10. Ultvedtjern naturreservat (utvidelse) i Ringerike kommune, Viken
11. Tofteskogen naturreservat (utvidelse) i Asker kommune, Viken
12. Sagåsen og Stueåsen naturreservat (utvidelse) i Sarpsborg kommune, Viken
13. Holene naturreservat i Indre Østfold kommune, Viken
14. Gyrihellere naturreservat i Indre Østfold kommune, Viken
15. Sæter naturreservat i Indre Østfold kommune, Viken
16. Finnskutt og Haugen naturreservat i Rakkestad kommune, Viken
17. Matholhøgda naturreservat i Aremark kommune, Viken
18. Vestfjella naturreservat (utvidelse) i Aremark og Halden kommuner, Viken
19. Lilleøya naturreservat i Halden kommune, Viken
20. Burumtjern naturreservat i Marker kommune, Viken
21. Budeiberget naturreservat (utvidelse) i Nordre Land kommune, Innlandet
22. Bårvassåsen naturreservat i Indre Fosen kommune, Trøndelag
23. Vargøyilia naturreservat i Indre Fosen kommune, Trøndelag
24. Sjølingelve naturreservat i Flå kommune, Viken
25. Veteren naturreservat i Flå kommune, Viken
26. Skirvedalen naturreservat (utvidelse) i Tinn kommune, Vestfold og Telemark og i Rollag kommune, Viken
27. Sandvik naturreservat i Fyresdal kommune, Vestfold og Telemark
28. Hovdefjell naturreservat i Vegårshei og Åmli kommuner, Agder
29. Linddalsfjellet og Sydalen naturreservat (utvidelse) i Evje og Hornnes kommune,

Agder

30. Kvelderøningen naturreservat i Larvik kommune, Vestfold og Telemark.

Alle områdene inngår i arbeidet med frivillig vern av privateid skog.

Det foreslås også endring i verneforskriften for Badstudalen naturreservat i Lillesand kommune, Agder. I tillegg foreslås oppheving av en eldre endringsforskrift for Femundsmarka nasjonalpark, som ved en inkurie ikke ble opphevet tidligere.

1.1. Begrunnelse for verneforslaget

Verneområdene vil bidra til å oppfylle de nasjonale målene for naturmangfold som Stortinget sluttet seg til gjennom behandlingen av Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet:

- 1. Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
- 2. Ingen arter og naturtyper skal utryddes som følge av menneskelig aktivitet, og utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres.*
- 3. Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner.*

Meld. St. 14 (2015-2016) legger opp til videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, i hovedsak ved vern av offentlig eid skog og ved frivillig vern av privateid skog. Forslaget bidrar også til å nå Stortingets mål om 10 prosent vern av skogarealet og internasjonale mål og forpliktelser, jf. bl.a. konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8, jf. også naturmangfoldloven § 33 g om økologiske og landskapsmessige sammenhenger. Vern av områdene mot ulike typer inngrep bidrar til å bevare norsk naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c. Skogvern er vurdert som et effektivt virkemiddel for å sikre norsk naturmangfold, blant annet ved at man fanger opp leveområder for et stort antall truede arter.

1.2. Hjemmelsgrunnlag

Områdene foreslås vernet som naturreservat i medhold av naturmangfoldloven § 34, § 37 og § 62. Vilkåret for å kunne opprette et naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskaplig verdi.

Naturreservatene skal bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene a (*variasjonsbredden av naturtyper og landskap*), b (*arter og genetisk mangfold*), c (*truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter*), d (*større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv*), e (*områder med særskilte naturhistoriske verdier*), g (*økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt*), h (*referanseområder for å følge utviklingen i naturen*).

1.3. Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

De foreslåtte verneområdene inkluderer viktige naturtyper og et stort antall truede og nær truede arter. Områdene omfatter flere ulike utforminger av barskog, blant annet kalkbarskog og kystregnskog på Vestlandet, men også områder med rike og sjeldne edelløvskogstyper. Arealmessig er flere av områdene små, men har likevel høy verneverdi ved at de omfatter sjeldne og truede naturtyper med stort biologisk mangfold.

Opprettelsen av verneområdene bidrar til å sikre viktige områder for naturmangfold i norske skogøkosystem. Verneverdiene for mange av områdene er knyttet til stor variasjon i skogtyper som bidrar til å fylle mangler i skogvernet.

De viktigste påvirkningsfaktorene på verneverdiene i skogområdene som foreslås vernet er generelt hogst og ulike typer utbygginger, eksempelvis veibygging, hyttebygging og utbygging av vindkraft, vannkraft og kraftlinjer. Vern av de foreslåtte områdene skal gjennom bestemmelser om slike tiltak sikre arealer med viktige vernekvaliteter og bidra til dekning av viktige mangler ved skogvernet. Områdene vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av levested for at stort antall truede arter, og dermed *reducere den samlede belastningen* på arter som har risiko for å dø ut. Verneforskriftene åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at verneverdiene forringes. For enkelte aktiviteter vil det derfor i tråd med prinsippene om *samlet belastning* være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Dette er også i tråd med prinsippene om *miljøforsvarlige teknikker og lokalisering*, samt *miljøforringelser betaler* der hvor det ut fra hensynet til verneverdiene er fastsatt bestemmelser om blant annet ferdsel og infrastrukturtiltak. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i områdene vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha vesentlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene tillater likevel ikke vesentlige inngrep i områdene. KLD vurderer at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. KLD anser at *kunnskapsgrunnlaget* er i tråd med kravet i naturmangfoldloven § 8. Det er ut fra en *føre-var-tilnærming* i verneforslaget vektlagt muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (*samlet belastning*). Det foreligger etter KLDs vurdering tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken.

For nærmere beskrivelse av verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget, jf. naturmangfoldloven kapittel II, vises det til omtalen av det enkelte verneområde nedenfor, samt til Miljødirektoratets tilrådinger.

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslag er innhentet i ulike registreringer og kartlegginger som ledd i skogvernarbeidet, jf. bl.a. dokumentasjon i ”Narin, Lokalitets-database for skogområder”. Viktige naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er NINA rapport 535/2010 og NINA rapport 1352/2017.

KLD vurderer generelt at en kombinasjon av skogbrukets egne miljøtiltak sammen med et nettverk av verneområder er et effektivt bidrag til å sikre det biologiske mangfoldet i skog. Hvis områdene i denne saken ikke vernes er fortsatt skogbruk den mest aktuelle arealanvendelsen for mange av områdene. Det vil da være sektorlover og skogbrukets egen sertifiseringsordning som skal ivareta hensynene til biologisk mangfold.

1.4. Andre interesser

Historisk har skogene blitt utnyttet i ulik grad til bl.a. skogsdrift, beite, jakt og friluftsliv. Det er ikke aktuelt at skogbruk skal fortsette i områdene som vernes, men aktiviteter som f.eks. utmarksbeite, jakt, fiske og friluftsliv kan i stor grad fortsette som tidligere. Det går eksisterende veier, primært gamle traktorveier, inn i noen av de foreslåtte verneområdene.

Verneforslaget er ikke i konflikt med kjente planer om utbygging av vannkraft, vindkraft eller nye kraftledninger i noen av områdene. Følgende områder omfatter eksisterende kraftledninger i nytt verneareal: Liabygda, Rupefjell og Selslinatten, Flisefyr og Hidalen, Sæter, Finnskutt og Haugen, Lilleøya og Bårvassåsen. For følgende områder grenser nytt verneareal til ytterkant av ryddebelte for eksisterende kraftledninger: Stemnesbøskogen, Sagåsen og Stueåsen, Vargøyia, Sjølingelva og Kvelderøningen. For områdene som berører kraftledninger inngår det standardbestemmelse i verneforskriftene om bl.a. drift og vedlikehold av kraftledninger.

Området Sandvik grenser til reguleringsmagasin for vannkraftproduksjon. Regulant og NVE har her vurdert at det er potensial for heving av høyeste regulerte vannstand (HRV) med ca 5 meter, og foreslått vernegrense er ca. 5 meter høyere enn dagens HRV. I tillegg grenser foreslått nytt verneareal med viktige verne kvaliteter til reguleringsmagasin for vannkraftproduksjon for området Sæter som grenser til Øyeren og området Lilleøya som grenser til Femsjøen. Det er ikke framkommet planer eller ønsker om å heve HRV for noen av disse magasinene. For magasinene er det også betydelig infrastruktur og bebyggelse ned mot HRV, og det grenser eksisterende verneområder til magasinene.

Det er registrert småkraftpotensialer i grensen til områdene Liabygda og Vargøyia. Ingen av de aktuelle potensialene blir direkte berørt av verneforslagene, og kun i området Liabygda er det kjent mulige planer om utbygging.

Det er ikke registrert drivverdige mineralforekomster i noen av områdene.

Området Rupefjell og Selslinatten berører Forsvarets skyte- og øvingsfelt Hengsvann. Miljødirektoratet og Forsvarsbygg har etter dialog blitt enig om tilsvarende formuleringer som er brukt i verneforskriften for Fjellstulfjellet naturreservat, som berører det samme skyte- og øvingsfeltet. Forsvarsbygg har bekreftet at de åpningene som er gitt i verneforskriften vil være tilstrekkelig for å kunne opprettholde dagens bruk, og den bruken de ser for seg vil være aktuell innenfor området i framtiden.

To områder i Trøndelag inngår i reinbeiteområder. Generelt uttrykker reindriften i skogvernsaker i stor grad støtte til vern fordi det beskytter arealene mot utbygginger og inngrep som er negative for reindriften, samtidig som man generelt ønsker et lavt restriksjonsnivå for reindriften og andre samiske interesser i verneområdene.

1.5. Planstatus

Arealene er LNFR-områder i kommuneplaner, unntatt deler av Rupefjell og Selslinatten som ligger i sikkerhetssone for Hengsvann skyte- og øvingsfelt. Et mindre areal i Trillemarka-Rollagsfjell er avsatt til fritidsbebyggelse, men det er ikke utarbeidet reguleringsplan.

2. Samfunnsnytte og konsekvenser av verneforslaget

2.1. Samfunnsnytte av verneforslaget

Gjennomføring av verneforslaget vil bidra til å oppfylle de nasjonale målene for naturmangfold, målet om vern av 10 % av skogarealet og internasjonale mål og forpliktelser. Det vises til nærmere omtale i kap. 1.1.

Verneområdene har i tillegg viktige opplevelseskvaliteter og kan bidra til verdiskaping lokalt og regionalt knyttet til naturbasert turisme. Naturmangfold har også en egenverdi. Vern som foreslått vil derfor ha positiv samfunnsmessig betydning, og bidra til å oppfylle Stortingets vedtak i stortingsmeldingen Natur for livet (Meld. St. 14 (2015-2016)).

2.2. Samfunnsmessige konsekvenser av verneforslaget

Vern av områder etter naturmangfoldloven er å anse som varige tiltak som kan påvirke ulike samfunnsområder. Områdene er gjennomgående små, noe som i utgangspunktet tilsier at konsekvensene for andre interesser er begrensede.

Alle områder som foreslås vernet har areal under 500 km² og omfattes ikke av kravene til utarbeidelse av konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven og tilhørende forskrift. Bruksinteresser er klarlagt gjennom oppstartmelding og høring av verneforslag, samt annen kontakt med berørte parter. I hovedsak er interessene knyttet til skogbruk, beite, jakt, fiske og friluftsliv. Med unntak av skogbruk er dette aktiviteter som i all hovedsak fortsatt kan foregå innenfor rammen av verneforskriftene.

Hvis områdene ikke vernes er fortsatt skogbruk mest aktuelle arealbruk. Det vil da i hovedsak være sektorlover og skogbrukets sertifiseringsordning som skal ivareta hensyn til naturmangfold på disse arealene. KLD vurderer at et nettverk av verneområder, kombinert med gode miljøtiltak i skogbruket samt andre aktuelle virkemidler, er en effektiv måte å sikre naturmangfoldet i skog. Betydelige arealandeler i verneforslaget er enten relativt vanskelig tilgjengelig skog med begrenset skogbruksmessig lønnsomhet eller skog med store naturverdier som uansett ikke kunne hogges ut fra miljøhensyn i skogbrukets sertifiseringsregler og bestemmelser i forskrift om bærekraftig skogbruk. Områdene er frivillig vern av privateid skog, hvor skogeier selv har vurdert vern som ønsket arealdisponering. Samlet sett vurderes verneforslagets konsekvenser for skognæringen og avvirkningen som begrensede.

Vern vil begrense mulighetene for bl.a. skogbruk, mineralutvinning, vindkraftutbygging og regulering av vassdrag. Det er ikke planer om mineralutvinning, regulering av vassdrag og vindkraftutbygging i noen av områdene i dag.

Klima- og miljødepartementet viser til at verneplanen er utredet i henhold til gjeldende lovverk, samt at ulike interesser er blitt bredt belyst og vurdert bl.a. gjennom høringene. Naturmangfoldloven § 14 er på denne bakgrunn oppfylt. Kravene i utredningsinstruksen er oppfylt, og det vises bl.a. til relevante mål, verneverdier og påvirkningsfaktorer omtalt i kap. 1.1.-1.5. og til vurderinger i kap. 2 og kap. 9 om økonomiske konsekvenser.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen innebærer at berørte parter har fått god muligheter til å gi innspill.

Etter avveininger mellom områdenes verneverdier og andre interesser er det underveis i verneprosessen foretatt endringer i verneforskrifter og avgrensning for foreslåtte verneområder. Med de tilpasninger og presiseringer som er foretatt i verneforslaget, vurderes det at forslaget

ikke har vesentlig negative effekter for andre viktige samfunnsinteresser. Det vises for øvrig til omtale av de enkelte verneområdene i kapittel 8.

3. Viktige endringer i verneplanprosessen

Navn: Skrivemåten tilrås endret for følgende områder: Jyrihelleren endres til Gyrihelleren, Finnskutt-Haugen endres til Finnskutt og Haugen, Skruddudalen endres til Bårvassåsen.

Grenser: Det tilrås enkelte grensejusteringer for flere områder, jf. omtale i kap. 8.

Verneforskrifter: Det er etter høringen foreslått mindre endringer i verneforskrifter. Dette skyldes dels tilpasning til nyeste vernevedtak for naturreservater, dels høringsuttalelser og et generelt ønske om at forskriftene blir mest mulig like for forhold som gjelder samme tema. Ved større utvidelser av eksisterende verneområder tilrås verneforskriften opphevet og erstattet med en ny som omfatter hele området. KLD vurderer at endringene ikke har betydning for avtalene om frivillig vern som er inngått med grunneiere.

4. Oppheving og endring av tidligere vernevedtak

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås opphevet som følge av den nye verneplanen:

1. Forskrift 13.12.2002 nr. 1530 om verneplan for barskog i Øst-Norge, vedlegg 18, fredning av Korpen naturreservat, Larvik kommune, Vestfold.
2. Forskrift 26. 06.2009 nr. 63 om verneplan for skog, vedlegg 8, fredning av Flisefyr-Hidalen naturreservat, Andebu kommune, Vestfold.
3. Forskrift 20.06.1986 nr. 4225 om fredningsbestemmelser for Ultvedtjern naturreservat, Ringerike kommune, Buskerud.
4. Forskrift 21.06.2019 nr. 828 om vern av Sagåsen naturreservat, Sarpsborg kommune, Østfold.
5. Forskrift 15.12.2017 nr. 2066 om vern av Vestfjella naturreservat, Aremark og Halden kommuner, Østfold.
6. Forskrift 15.12.2017 nr. 2081 om vern av Budeiberget naturreservat i Nordre Land kommune, Oppland.
7. Forskrift 1.12.2017 nr. 1864 om vern av Linddalsfjellet og Sydalen naturreservat, Evje og Hornnes kommune, Aust-Agder.
8. Forskrift 22.11.1974 nr. 4 om fredning av Femundsmarka nasjonalpark, Engerdal kommune, Hedmark.

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås endret som følge av den nye verneplanen:

1. Forskrift 5.12.2008 nr. 1302 om vern av Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat, Sigdal, Rollag og Nore og Uvdal kommuner, Buskerud.
2. Forskrift 10.6.2005 nr. 572 om verneplan for barskog, vedlegg 9, fredning av Tofteskogen naturreservat, Hurum kommune, Buskerud.
3. Forskrift 21.6. 2019 nr. 826 om vern av Skirvedalen naturreservat, Tinn kommune, Telemark og Rollag kommune, Buskerud.
4. Forskrift 11.12. 2015 nr. 1549 om vern av Badstudalen naturreservat, Lillesand kommune, Aust-Agder.

5. Forvaltning av verneområdene

Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte område. Naturresevatene er små verneområder, som det er lagt til grunn skal forvaltes av de kommunene som ønsker det. Dersom aktuelle kommuner ikke ønsker slik myndighet vil forvaltningsmyndigheten ligge hos Fylkesmannen.

6. Saksbehandling og høring av verneforslaget

6.1. Generell bakgrunn

Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet* legger opp til videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, som i all hovedsak vil skje gjennom vern av offentlig eid skog og ved frivillig vern av privateid skog. Stortinget ba under behandlingen av meldingen regjeringen sette et mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 % av skogarealet. Områdene som foreslås vernet har ulik historikk. Det vises til tilrådinger fra Miljødirektoratet og fylkesmannsembetene for utdypende informasjon om saksgangen.

6.2. Frivillig skogvern på privateid grunn

Vern av privateid skog gjennomføres i all hovedsak som frivillig skogvern. Ved frivillig skogvern tilbyr skogeierne skogareal for vern. Tilbud om vern sendes til vedkommende fylkesmann. Det foretas naturfaglige registreringer og utarbeides skogtakster for områder der det er behov for det. Hvis området kvalifiserer for vern utarbeider Fylkesmannen på grunnlag av tilbudet og de naturfaglige registreringene forslag til avgrensning av verneområdet. Ut fra tilbud og standard verneforskrift utarbeider fylkesmannen forslag til verneforskrift som oversendes grunneier for kommentarer. Det avholdes møter og/eller befaringer der forslaget diskuteres nærmere. Miljødirektoratet oppnevner skogsakkyndig med mandat å forhandle med grunneierne og/eller grunneierens representant. Ved enighet inngås avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av avtalt erstatningsbeløp skjer umiddelbart etter vernevedtak.

6.4. Konsultasjon med Sametinget

To områder i Trøndelag inngår i reinbeiteområder. Fylkesmannen har gjennomført konsultasjon med berørte reinbeitedistrikter, jf. nærmere omtale i kap. 8. KLD har gjennomført konsultasjon med Sametinget om saken. Det er enighet om justeringer i verneforskriften for området Vargøyia, jf. kap. 8. Sametinget har ikke innvendinger til verneforslaget.

6.5. Forholdet til utredningsinstruksen, forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i naturmangfoldloven

Verneforslaget er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen. I kapittel 1 og 2 begrunnes verneforslaget, hvordan det vil bidra til å nå nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur, og hva som eventuelt kan skje med verneverdiene hvis vernet ikke gjennomføres. I kapittel 2 vurderes samfunnsnytt og konsekvensene av verneforslaget, hvem som berøres og hvilke tiltak som anbefales. I kapittel 7 og 8 omtales og vurderes konkrete merknader til verneforslaget fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper. Økonomiske og administrative konsekvenser omtales i kap 9.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen innebærer inkluderende prosesser i gjennomføringen.

Gjennom verneplanprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området. Kravene i naturmangfoldloven § 14 er således oppfylt.

6.6. Høring av verneforslaget

Berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner, fylkeskommuner og andre instanser på fylkesnivå, samt aktuelle lokale og regionale organisasjoner og sentrale høringsinstanser, har hatt verneforslagene på høring.

Kommuner og fylkeskommuner som har uttalt seg støtter i all hovedsak forslagene eller tar disse til etterretning, men har i noen tilfeller synspunkter på avgrensning eller verneforskrift.

Generelle høringsuttalelser fra andre viktige eller berørte instanser:

Forsvarsbygg har en støttende kommentar til forslag til verneforskrifter som inneholder et unntak: "*Bestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:*

-Landing og start med Forsvarets luftfartøy."

Forsvarsbygg støtter at dette unntaket inngår i verneforskriftene, ettersom det dermed blir et tydeligere samsvar med unntaket for militær operativ virksomhet: "*Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse- politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet*".

Forsvarsbygg legger til grunn at militær operativ virksomhet i lufta også omfatter den treningsvirksomhet som er nødvendig for at Luftforsvarets enheter til enhver tid skal ha den beredskap og kompetanse som politiske myndigheter krever. Luftoperativ virksomhet må være beordret av operativ myndighet/ Forsvarets operative hovedkvarter. Det alt vesentligste av Luftforsvarets flyvninger vil være av operativ karakter.

Landbruksdirektoratets tidligere kommentarer knyttet til beite og utsetting av saltstein i forbindelse med beite er ivaretatt ved standardformuleringer i verneforskriftene. Det samme gjelder muligheten for å søke om dispensasjon til motorfordsel i forbindelse med f.eks. utsetting av saltstein.

7. Generelle merknader

7.1. Miljødirektoratets generelle merknader

Forskriftenes innhold

Miljødirektoratet understreker betydningen av at en både ved utforming av verneforskrifter og forvaltning av områdene, herunder dispensasjonspraksis, legger til grunn et langsiktig perspektiv. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at naturkvalitetene forringes eller ødelegges. Det er også viktig at økosystemtilnærmingen som er lagt til grunn i skogvernet reflekteres.

Verneforskriftene innebærer vern av all vegetasjon og alt dyreliv. Det er likevel åpnet for jakt, fiske og sanking av bær og matsopp. Ulike tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Dette omfatter anlegg av ulike slag, midlertidige eller faste, men også tiltak som for eksempel

drenering, kalking og gjødsling. For enkelte områder er det i verneforskriften åpnet for visse typer anlegg etter søknad.

Verneforskriftene innebærer et generelt hogstforbud, men det kan etter søknad gis tillatelse til hogst av etablerte plantefelt. I tilfeller der det ikke er aktuelt å ta ut plantede trær på kort sikt, kan det etter søknad gis tillatelse til en begrenset skjøtsel.

Motorferdsel er forbudt, men forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med spesielt nevnte formål. Det understrekes at regelen om "nødvendig motorferdsel" skal håndheves strengt. Motorferdsel i tilknytning til militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, og gjennomføring av skjøtelses- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten er tillatt. Dette gjelder ikke for øvingsvirksomhet i tilknytning til slike formål. Det er gjort en vurdering for hvilke områder det er aktuelt med en egen dispensasjonshjemmel for øvingsvirksomhet. Utgangspunktet har vært at det ikke er aktuelt å åpne for dette i små verneområder og verneområder som på grunn av sin topografi er lite egnet til slike aktiviteter. Vedlikehold av eksisterende veier og anlegg, herunder bygninger og evt. andre installasjoner som er i bruk på vernetidspunktet, er tillatt. Med vedlikehold menes opprettholdelse av den standard veien, bygningen, anlegget o.a. hadde på vernetidspunktet. Vedlikehold omfatter ikke nybygging, oppgradering eller utvidelse. Vedlikehold av f.eks. vei omfatter således tiltak eller arbeid for å holde veien ved like eller opprettholde samme standard som på vernetidspunktet, uten at den endrer karakter. Miljødirektoratet vil ikke tilrå at verneforskriften henviser til vegklasser, da slike standarder kan endres over tid, men tilrår å opprettholde formuleringen om standard på vernetidspunktet. Tiltak som påføring av nytt grusdekke, grøfterens, skifte av stikkrenner og lignende anses som vedlikehold. Motorferdsel i forbindelse med vedlikehold kan tillates etter søknad, og skal fortrinnsvis skje på snødekt mark.

Miljødirektoratet vil påpeke at restriksjonsnivået ikke er særlig forskjellig i de ulike områdene som her foreslås vernet, men da verneforskriftene er framkommet gjennom forhandlinger mellom de respektive fylkesmennene og grunneierne, vil det måtte aksepteres enkelte forskjeller i forskriftene. For de områdene der eksisterende verneområder inngår i verneforslagene omfatter ny verneforskrift hele området. For disse arealene vil det kunne medføre større endringer i forhold til eksisterende verneforskrift. For noen områder med mindre utvidelser opprettholdes eksisterende bestemmelser, som også vil gjelde for utvidelsesarealet. Miljødirektoratet vurderer at verneforskriftene ivaretar avveiningen mellom brukergruppene og de overordnede vernehensyn på en god måte.

Navn

Språkrådet viser til at offentlige instanser er bundet til skrivemåten i sentralt stedsnavn-register (SSR). For å kunne bruke annet navn, er det behov for å reise formell navnesak.

Her vises til kommentarene fra Klima- og miljødepartementet i foredrag til kgl. res. i desember 2015. Departementet viser til «*at Kartverket gjøres kjent med nye vernevedtak gjennom brev fra Klima- og miljødepartementet for å tinglyse vernevedtakene på berørte eiendommer. Da Kartverket også er ansvarlig for Sentralt stedsnavnregister, må det forutsettes at Kartverket samtidig sørger for innmelding til Sentralt stedsnavnregister.*»

Motorferdsel

Generelt skal motorferdsel i verneområder vurderes etter søknad.

Det er åpnet for uttransport av felt elg og hjort mv. i verneforskriften § 6. Miljødirektoratet vil understreke at motorisert uttransport av elg og hjort i utgangspunktet enten skal foregå manuelt

eller ved bruk av lett beltekjøretøy hjemlet i § 6. Med lett beltekjøretøy i denne sammenheng menes mindre beltekjøretøy som f.eks. elgtrekk, jernhest og beltegående ATV. Det er i noen tilfeller åpnet for at uttransport av elg og hjort kan skje med ATV eller traktor på eksisterende traktorveier.

En eventuell tillatelse til bruk av annet motorkjøretøy enn nevnt over, hjemlet i § 7, skal vurderes nøye. Det reelle behovet, samt mulige påvirkninger på naturmiljøet skal vurderes. Forvaltningsmyndigheten kan i sin søknadsbehandling knytte tillatelsen til bestemte traseer. Dette vil særlig være aktuelt for uttransport av elg og hjort fra bakenforliggende områder. Det kan også innvilges flerårige dispensasjoner.

I områder med hytter er hovedregelen at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til transport av ved, materialer og utstyr på snødekket mark etter § 7. Slike tillatelser bør normalt styres til fastlagte traséer. Fastsetting av trasé bør gjøres ved søknadsbehandling eller som en del av utarbeidelse av forvaltningsplan. Motorisert transport i forbindelse med vedlikehold bør skje på snødekt mark med snøscooter. Unntaksvis kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til barmarkskjøring for transport av materialer til vedlikehold. Dette bør normalt være vedlikeholdsbehov av akutt karakter.

I verneforskriftens § 7 er det åpnet for at det etter søknad kan gis dispensasjon til motorferdsel knyttet til ulike formål. Der hvor bestemmelsene ikke spesifiserer om slik transport skal skje med beltekjøretøy på snødekt mark, med lufttransport eller på barmark, skal det ved vurdering av den enkelte dispensasjonssøknad legges til grunn at transporten fortrinnsvis bør skje med beltekjøretøy på snødekt mark eller med lufttransport. Transport på barmark er kun aktuelt når transport med beltekjøretøy på snødekt mark eller lufttransport er vanskelig gjennomførbart og forøvrig når det er spesielle forhold som tilsier det. Det forutsettes at slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter.

Kraftlinjer

I områder med eksisterende energi- og kraftanlegg er utgangspunktet at anleggene skal kunne drives og vedlikeholdes på en sikkerhetsmessig og økonomisk forsvarlig måte.

Forskriftsmalene har standardbestemmelser som åpner for drift og vedlikehold av anlegg, og motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftlinjer. Forskriftsmalen fastsetter søknadsplikt for motorferdsel utover dette. Bakgrunnen for dette er at forvaltningsmyndigheten blant annet skal ha mulighet til å kunne styre hvilke typer kjøretøy som benyttes og til hvilken tid eller etter hvilken trasé kjøringen skal skje.

Foruten drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, og nødvendig istandsetting ved akutt utfall, åpnes det for oppgradering/fornyelse av eksisterende kraftanlegg og kraftlinjer for heving av spenningsnivå og øking av linjesnitt dersom tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.

I noen områder er det i verneprosessen fremmet ønske om endringer og tilpasninger av standardbestemmelsene om motorferdsel i forbindelse med eksisterende energi- og kraftanlegg. Det er påpekt at standardbestemmelsene ikke åpner for lokale vurderinger av verneformål og brukerinteresser, og i flere områder er det fremmet ønske om at det gis en generell dispensasjon for nødvendig motorisert transport også for drift og vedlikehold av kraftlinjer. Det er i tillegg pekt på at bestemmelsene også må gjøres gjeldende for kraftlinjer som ligger inntil, men utenfor grensen for verneområdet.

Miljødirektoratet forholder seg til enighet på departementsnivå om bestemmelsene om drift og vedlikehold av kraftanlegg, og har justert forskriftene i tilrådingen i tråd med formuleringer i nyeste vernevedtak. Miljødirektoratet ser imidlertid at det kan være behov for å se nærmere på bestemmelsene knyttet til motorferdsel i forbindelse med eksisterende kraftlinjer i og inntil

verneområder. Det har i noen tilfeller, der verneområdegrensen er lagt inntil eksisterende kraftlinje, vært tatt inn bestemmelser som åpner for motorferdsel gjennom verneområdet dersom det har vært eneste mulige trasé. Miljødirektoratet ser at det kan være behov for å ta inn slike bestemmelser i noen verneforskrifter, etter en konkret vurdering av mulige traseer, og forholdet til verneformål og verneverdier i det aktuelle området. Når det gjelder motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, vil det i mange områder være etablerte traseer, for eksempel traktorveier eller andre kjørespor som benyttes. Miljødirektoratet mener det for noen områder vil kunne vurderes å gi generelle unntak for kjøring der det finnes slike traseer, og der kjøringen ikke vurderes å ville medføre nevneverdig skade på verneverdiene. Etter Miljødirektoratets vurdering bør det i større grad gjøres konkrete vurderinger av bestemmelsene om motorferdsel i forbindelse med eksisterende kraftlinjer opp mot verneverdiene og behovet i det enkelte verneområde.

Leting etter mineralske ressurser

Naturmangfoldloven § 41 sier at det som ledd i saksbehandlingen skal innhentes kunnskap om andre mulige verdier i området. Dette vil i hovedsak være å samle kunnskap som allerede er kjent, herunder informasjon om pågående næringer eller aktiviteter.

Dersom ny kunnskap i framtiden viser at det finnes viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdene, må eventuell utdrift av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut fra den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Denne lyder: "*Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.*"

Den viktigste måten å få fram interessene knyttet til potensiell og planlagt utnyttelse av mineralressurser på, er høringene som gjennomføres for det enkelte verneforslag. I de fleste sakene finnes det fram til gode løsninger gjennom grensdragning og/eller tilpasning i forskriften. I de sakene der målet om økt skogvern, og grunneiers ønske om frivillig vern, må veies opp mot potensiell eller planlagt utnyttelse av mineralressurser, vil dette være avveininger som må avklares mellom departementene etter at Miljødirektoratet har avgitt sin tilråding til KLD.

Landing og start med luftfartøy

Miljødirektoratet vurderer at landing og start med luftfartøy er uønsket i naturreservater, og at dette bør tydeliggjøres og synliggjøres ved å ta inn et forbud i verneforskriften.

Gjennom forskrifter vedtatt ved kgl. res. 12.12.2014 ble Forsvarsbyggs ønske om at landing og start med forvarets luftfartøy gis automatisk unntak, tatt inn i forskriftene for skogvernområder. Miljødirektoratet har derfor lagt dette inn i alle forskriftene i denne tilrådingen. De aktuelle verneforslagene omfatter skog- og andre utmarksområder. En antar at landing og start eventuelt vil bli meget sjeldne foreteelser og ikke utgjøre noen trussel mot områdene som sådan.

Når det gjelder militær operativ virksomhet i lufta viser Miljødirektoratet til NOU 2001:15 Forsvarets områder for lavtflyging punkt 5.5.6.1 *Unntaket for militær operativ virksomhet i verneområder* hvor det fremgår hva som anses som operativ virksomhet. Miljødirektoratet legger denne tolkningen av begrepet militær operativ virksomhet til grunn.

Beiting

Landbruksdirektoratet har tidligere anført at dersom det er aktuelt med beite, bør det være generelt unntak for beite og utsetting av saltstein, nødvendig motorferdsel i den forbindelse, samt unntak for uttransport av syke og skadde beitedyr.

Miljødirektoratet viser til at for de områdene der beiting er aktuelt, er det vurdert om forskriften skal åpne for utsetting av saltsteiner. For de fleste områdene er det vurdert at dette er et tiltak som i liten grad berører verneverdiene i særlig grad, og det er derfor tatt inn en unntaksbestemmelse om mulighet for utsetting av saltsteiner. For noen områder vurderes dette tiltaket å ha betydning i forhold til verneverdiene, og for disse områdene kan det ligge noen begrensninger. Det samme gjelder oppsetting av gjerder; for de områdene der dette vurderes som aktuelt, er det tatt inn som spesifisert unntak i § 7.

Sykling og større arrangementer

Hovedregelen i frilufsloven er at det i skogområder er tillatt med sykling på vei eller sti når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet. På fjellet er det også tillatt å sykle utenfor sti. I kgl. res. 12.12.2014 om skogvern ble det åpnet for sykling, samt riding og bruk av hest og kjerre, på veier og stier i de fleste områder, ved at det i verneforskriftene ble tatt inn forbud mot sykling/riding/hest og kjerre utenom stier og veger merket på kart. I tråd med føringer i friluftsmeldingen og tidligere vedtatte kgl.res. for skogvern tilrår Miljødirektoratet at det i forskriftene tas inn bestemmelser om at sykling, samt riding og bruk av hest, tillates på eksisterende stier og veier, dersom det ikke er særskilte naturfaglige hensyn som tilsier at sykling bør være forbudt på bestemte stier eller i bestemte områder.

Selv om regulering av sykling i skogområder følger av frilufsloven, mener direktoratet det er hensiktsmessig at regulering av sykling tas inn i verneforskriften sammen med regulering av andre aktiviteter i verneområdet, også i områder hvor det åpnes for sykling på alle eksisterende stier i området. I områder hvor det ikke finnes veier og stier gjelder et generelt forbud mot sykling og bruk av hest. Det fremgår av beskrivelsen av det enkelte området dersom det ikke finnes veier og stier i området.

Når det gjelder el-sykler reguleres dette av forbudet mot motorferdsel i verneforskriftene. I nyere vernevedtak er bestemmelsene om arrangementer endret til kun å omfatte forbud mot større arrangementer.

Samiske interesser

Sametinget anførte til oppstart av verneprosesser i Trøndelag at det ikke må konsulteres på dette stadium og at de vil vurdere behov for konsultasjoner senere. Sametinget viser til at følgende forhold er avgjørende for at det kan gis tilslutning til verneforslagene:

- Formålet med vernet må også være å sikre grunnlaget for samisk kultur, herunder reindrift i reindriftsområder.
- Generelt unntak for bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i reindriften.
- Generelt unntak for skjæring av skohøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til duodji/tradisjonell samisk husflid.
- Generelt unntak for reindriftenes nødvendige uttak for brensel og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr.
- Flerårige dispensasjonstillatelser for terrengkjøretøy på barmark og helikopter ved utøvelse av reindrift.
- Samiske interesser skal ivaretas ved etablering av forvaltningsordninger.

Sametinget nevner at det er avklart at det skal være mulig å ta ut rilkuler fra bjørk i skogverneområder. Sametinget ber Fylkesmannen avklare med berørte reinbeitedistrikt og eventuelt andre berørte samiske organisasjoner om behovet for konsultasjoner. Det begynner å bli mange verneområder i Trøndelag, og det er viktig med god og smidig forvaltning som ivaretar de samiske interessen på en god måte.

I endelig uttalelse har Sametinget merknad til formuleringen "uttak skal ikke foretas i kjerneområder vist i forvaltningsplan" som gjelder uttak av bjørk og småvirke for brensel på stedet og for vedlikehold av reingjerder og annet reindriftsutstyr. Sametinget anfører et det er uheldig at man henviser til på vernetidspunktet udefinerte områder og ber om at denne formulering tas ut.

Miljødirektoratet viser til at henvisningen til "etter retningslinjer i forvaltningsplan" er tatt ut fra bestemmelserne i de foreslåtte verneforskriftene. Verneforskriftene skal i så stor grad som mulig gi presise unntak fra forbud i verneområdene, og selv om en forvaltningsplan kan gi retningslinjer, skal forbudene fremgå av vernebestemmelsene. I noen tilfeller vil det likevel være behov for å vise områder eller stier/traséer på kart, enten på vernekartet eller på kart i forvaltningsplan. For naturtypeområder med forbud mot uttak av bjørk og småvirke ser Miljødirektoratet det som hensiktsmessig at disse områdene vises i forvaltningsplanen, jf. også omtale i kgl.res. 20.12.2019 om skogvern punkt 6.4.

Annet: Miljødirektoratet har tilrådd mindre endringer i forslagene til verneforskrifter, uten at dette endrer restriksjonsnivået.

7.2. Klima- og miljødepartementenes generelle merknader

Kraftlinjer

Drift og vedlikehold av kraftlinjer

KLD viser til at bestemmelsene åpner for drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. Vedlikehold omfatter blant annet utskifting av komponenter knyttet til kraftledninger (liner, isolatorer, master, traverser m.v.) i samsvar med anleggets tillatte egenskaper i tråd med konsesjon etter energiloven. Oppsetting av master med annen utforming enn eksisterende anlegg, omfattes normalt ikke av bestemmelsene på dette punkt. Ved utskifting av master eller andre komponenter, skal master og komponenter som er mest mulig lik eksisterende benyttes, med mindre overgang til andre typer master og komponenter vil redusere anleggets innvirkning på verneverdiene uten urimelige kostnader eller ulemper for anleggseieren, jf. energiforskriften § 3-4.

Nødvendig skogrydding i kraftlinjetraseer ansees som en del av ordinært vedlikehold av kraftledninger, som kan skje uten søknad. Dette omfatter også nødvendig sikringshogst av enkeltrær og mindre flater langs kraftlinjetraseen, hvor det forutsettes at hogde trær forblir i skogreservatet av hensyn til arter som er avhengige av død ved. Det følger av formuleringen "i og inntil verneområdet" i forskriften § 4 at netteier også kan gjennomføre nødvendig sikringshogst innenfor verneområder i de tilfeller hvor kraftledningen ligger utenfor selve verneområdet og ledningstraséen/kanten av skogryddebeltet følger vernegrensen.

Der hvor grenser for verneområder ligger nær eksisterende kraftlinjer forutsettes det at verneområdet ikke er til hinder for drift og vedlikehold av kraftlinjene.

Istandsetting ved akutt utfall

Ved akutt utfall, samt ved umiddelbar fare for akutt utfall, på eksisterende energi- og kraftanlegg er det behov for rask istandsetting slik at kunder får strøm og viktige samfunnsfunksjoner kan opprettholdes. I henholdsvis § 4 og § 6 er det derfor tatt inn bestemmelse om at istandsetting, og motorferdsel i den forbindelse, kan gjennomføres uten søknad. I § 6 er det i stedet tatt inn bestemmelse om at det i ettertid gis melding til forvaltningsmyndigheten om motorferdselen. Det nevnte unntaket for motorferdsel i § 6 gjelder ikke for ordinær drift og vedlikehold.

Oppgradering og fornyelse av kraftledninger

Verneforskriften har i § 4 unntak for oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linetverrsnitt når dette ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. Eksempel på tiltak som har liten påvirkning på verneverdiene, og som er tillatt etter dette unntaket, er endring av driftsspenning eller linetykkelse. En forutsetning for dette er at heller ikke anleggsarbeidene skader verneverdiene nevneverdig. Oppgraderinger som innebærer bruk av større eller endrede master kan også omfattes dersom det ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. Vurderingen av om oppgraderingen eller fornyelsen skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig, vil være en konkret vurdering av tiltakets effekter på det naturmangfoldet som er oppgitt i verneformålet. Jo mer presis og spesifisert formålsbestemmelsen er, desto lettere vil det være å fastslå om vilkåret er oppfylt eller ikke. Eksempel på tiltak som kan skade verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig, er økning av spenningsnivå eller endrede master som medfører behov for å øke ryddebeltets bredde langs kraftlinjen. Et annet eksempel er der man i anleggsfasen har behov for motorferdsel på barmark for å komme inn til mastepunktene med anleggsmaskiner, og slik ferdsel ikke kan skje i eksisterende ryddebelte. Slike tiltak vil kreve søknadsbehandling etter § 7.

Søknadspliktig oppgradering eller fornying av kraftledninger (§ 7)

Oppgradering eller fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4, og som er nødvendig for å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, skal behandles etter søknad. Dette gjelder først og fremst tiltak som har potensial til å skade verneverdiene nevneverdig. Vurderingen blir dermed en avveining mellom tiltakets samfunnsmessige betydning og hensynet til verneverdiene. Hensikten med konkret søknad er å etablere en kontakt mellom tiltakshaver og forvaltningsmyndigheten for verneområdet med sikte på å drøfte avbøtende tiltak, slik at mulige negative konsekvenser for verneverdiene i størst mulig grad reduseres og dermed synliggjøres allerede i søknaden. Hensikten er ikke å diskutere nedleggelse eller dramatiske omlegginger av det eksisterende anlegget, men derimot en mest mulig skånsom utforming og mindre justeringer av anlegget. Departementet legger derfor til grunn at det i de fleste tilfeller vil være mulig å komme frem til løsninger som ivaretar behovet for nødvendig oppgradering eller fornyelse. Opprettholdelse av luftledning i det samme området skal normalt aksepteres. Oppgradering og fornying kan i noen tilfeller innebære bygging parallelt med eksisterende kraftledning, hvis eksisterende ledning må være i drift under arbeidet før den deretter rives. Ved vurderingen skal det legges vekt på netteiers plikter etter energiloven til å sørge for å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, herunder sørge for vedlikehold og modernisering som sikrer en tilfredsstillende leveringskvalitet. Ved vurderingen skal det også legges vekt på plikten til ved planlegging, utførelse og drift av elektriske anlegg å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren. På bakgrunn av dette mener Klima- og miljødepartementet at vernet er forenelig med energiforsyningen som berører områdene. Det vises for øvrig til omtalen av områdene i kap. 8.

Spesielt om motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledninger

I mange tilfeller benytter netteier etablerte traseer, for eksempel traktorveier eller andre kjørespor, til motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledninger. Departementet mener at man bør vurdere generelle unntak i verneforskrifter for kjøring der det finnes slike traseer, og der kjøringen ikke vurderes å ville medføre nevneverdig skade på

verneverdiene. Hvis det skal gis generelle unntak i verneforskrifter for slik motorferdsel må kjøretraseer som kan benyttes være inntegnet på vernekartet.

Dersom det ikke er aktuelt med generelle unntak i etablerte traseer, bør forvaltningsmyndigheten ved behandling av dispensasjonssøknader så langt råd er vurdere flerårige tillatelser til motorferdsel i forbindelse med ordinær drift og vedlikehold av kraftledninger. Bl.a. bør flerårige tillatelser vurderes hvis det er hensiktsmessig både for forvaltningsmyndigheten for verneområdet og for søker, og under forutsetning om at verneverdiene kan ivaretas tilfredsstillende eksempelvis ved at motorferdselen begrenses til fastlagte traseer eller at det benyttes miljøforsvarlige transportformer. Tillatelser hvor dette er avklart i lang tid vil redusere netteiers administrasjon knyttet til verneområder.

I utgangspunktet står tiltakshaver rimelig fritt til å utforme en søknad om tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med ordinær drift og vedlikehold av kraftlinjer. For å redusere netteiers administrasjonskostnader ved å måtte søke mange ganger i samme områder, kan slike søknader utformes som transportplaner eller tilsvarende som beskriver netteiers langsiktige behov for motorferdsel knyttet til ordinær drift og vedlikehold av kraftledningen i området. I så fall vil det, dersom verneverdiene blir tilstrekkelig ivaretatt, kunne gis tillatelser med virkning over lang tid. Forvaltningsmyndigheten har alminnelig veiledningsplikt i slike saker og det oppfordres til dialog mellom forvaltningsmyndighet og netteier om hvordan transportbehov og verneverdier kan ivaretas. De vesentligste delene av en transportplan bør fremgå som vilkår i tillatelsen. Det legges til grunn at forvaltningsmyndigheten vil forlenge gitte tillatelser dersom forutsetningene ikke er endret.

Nødvendig motorferdsel i forbindelse med oppgradering og fornying av eksisterende kraftledninger gjelder andre typer tiltak enn ordinær drift og vedlikehold, og vil fortsatt måtte omsøkes etter verneforskriftens § 7 som tidligere.

Grenser mot reguleringsmagasiner som brukes til vannkraftproduksjon

I denne vernesaken grenser foreslått nytt verneareal i områdene Sæter, Lilleøya og Sandvik til reguleringsmagasin for vannkraftproduksjon. For området Sandvik har regulant og NVE vurdert at det er potensial for heving av HRV med ca. 5 meter, og foreslått vernegrense er lagt ca. 5 meter høyere enn dagens HRV. Før de øvrige nevnte områdene er det ikke framkommet planer eller ønsker om å heve HRV for magasinene. For de aktuelle magasinene er det også betydelig infrastruktur, bebyggelse og eksisterende verneområder ned mot magasinene.

Eventuell drift av fremtidige funn av mineralforekomster

Det er ikke påvist funn av drivverdige mineralforekomster innenfor de foreslåtte verneområdene. Verneforskriftene har forbud mot blant annet mineralutvinning. Regjeringen er opptatt av å legge til rette for fremtidig vekst i mineralnæringen. Områdene som forslås vernet kan inneholde mineralforekomster som kan gi grunnlag for fremtidig verdiskaping og næringsutvikling. Det kan være fornuftig å gjennomføre kartlegging, målinger eller undersøkelser i et verneområde for å få informasjon om ressurser og geologi for vurdering av mulig utvinning utenfor verneområdene, eller utvinning innenfor verneområdene som ikke vil være i strid med vernet. Naturmangfoldloven gjør det mulig å søke om dispensasjon fra forbudene mot mineralvirksomhet. Vilklårene for å gi dispensasjon følger av naturmangfoldloven § 48 første ledd: *"Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig."*

Selv om vilkårene for å gi dispensasjon er svært strenge, er ikke mineralutvinning helt utelukket. Det er tre alternative vilkår for å gi dispensasjon, og to av de kan gi grunnlag for dispensasjon til utvinning av mineral. Det første vilkåret er dersom mineralutvinning "*ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig*". Regjeringen har i senere vedtak om vern av skog signalisert at underjordisk drift med åpning for uttak utenfor verneområdet kan etableres på en måte som oppfyller dette vilkåret. Dagdrift innenfor verneområdet er derimot neppe aktuelt etter dette alternativet.

Dersom underjordsdrift med uttak utenfor verneområdet ikke er mulig, for eksempel på grunn av lang avstand mellom vernegrense og påvist funn, vil eventuell utvinning i dagbrudd måtte vurderes etter alternativet "*hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig*". Unntaket for vesentlige samfunnsinteresser omfatter bare tungtveiende nasjonale hensyn. Departementet kan ikke utelukke at mineralressurser med et betydelig verdiskapingspotensial i enkelte tilfelle vil være en slik nasjonal interesse. Det skal imidlertid mye til. Samtidig er det også et vilkår at den nasjonale interessen må gjøre inngrep i verneområdet "*nødvendig*". Dette betyr at man må vurdere om det er mulig å ivareta den nasjonale interessen på en annen måte, som ikke medfører inngrep i verneområdet, f.eks. bruk av underjordsdrift. Hensynet til verneverdiene vil være et tungtveiende argument for å finne andre løsninger.

Dersom forvaltningsmyndigheten kommer til at ett av vilkårene for gi dispensasjon er oppfylt, beror det på forvaltningens skjønn om dispensasjon skal gis. Vurderingen skjer innenfor rammen av alminnelige forvaltningsrettslige regler og retningslinjer og instruksjer fra overordnet myndighet, som for eksempel naturmangfoldloven kapittel II. Omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av de tiltak som det søkes dispensasjon for, vil ha betydning i vurderingen. Tilsvarende vil de hensyn som taler positivt for omsøkte tiltak, slik som blant annet verdiskapingspotensialet knyttet til tiltaket inngå i vurderingen. Forvaltningsmyndigheten bør også vurdere om det vil stride mot verneverdiene om tilsvarende dispensasjonssøknader blir innvilget i fremtiden. Det gjelder særskilte retningslinje for skjønnsutøvelse dersom vilkåret "*vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig*" anvendes. Disse følger direkte av naturmangfoldloven § 48 annet ledd.

Hogst av ved til hytter i verneområdet

I enkelte tilfeller er det under § 7 i forskriften åpnet for søknad om hogst av ved til eksisterende hytter i verneområdet. I skogreservater er det generelt et mål at skogen skal få utvikle seg mest mulig urørt av menneskelig aktivitet, også vedhogst. Derfor legges det primært til grunn at ved bør hogges utenfor verneområdet og kjøres inn til eksisterende hytter, men at det må gjøres en vurdering i hvert enkelt tilfelle om belastningen på verneområdet blir mindre om det tillates vedhogst rundt hyttene i verneområdet enn at veden blir transportert inn til hyttene gjennom verneområdet. Dersom det gis dispensasjon for hogst av ved til eksisterende hytter må det settes vilkår bl.a. om lokalisering og gjennomføring av hogsten, hogstmengde samt hvilke treslag som kan hogges, slik at verneverdiene i området ikke reduseres. Hogst skal uansett ikke skje i registrerte kjerneområder.

Motorferdsel på barmark

Det er i enkelte tilfeller i verneforskriftens § 7 åpnet for at det etter søknad kan gis dispensasjon til bruk av motorferdsel for ulike formål. Der hvor bestemmelsene ikke

spesifiserer om slik transport skal skje med beltekjøretøy på snødekt mark, med lufttransport eller på barmark, skal det ved vurderingen av den enkelte dispensasjons-søknad legges til grunn at transporten fortrinnsvis bør skje med beltekjøretøy på snødekt mark eller med lufttransport. Transport på barmark er kun aktuelt når transport med beltekjøretøy på snødekt mark eller lufttransport er vanskelig gjennomførbart, og forutsetter at slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter.

Nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til hytter

Enkelte verneforskrifter kan i § 7 ha bestemmelser som åpner for nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til hytter. Det legges til grunn at slik transport fortrinnsvis bør skje på veier, eller alternativt med beltekjøretøy på snødekt mark, bl.a. fordi det her ofte er snakk om betydelig vekt som skal transporteres og betydelig potensialet for sporskader. Transport på barmark utenfor veier er aktuelt kun i enkelte spesielle tilfeller hvor transport med beltekjøretøy på snødekt mark ikke er mulig eller praktisk gjennomførbart, og dersom slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter. Dette må vurderes konkret i det enkelte tilfellet.

Utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder

Generelt er det slik at hvis det skulle oppstå behov i framtida som ikke er regulert i den enkelte forskrift, kan slike tiltak vurderes etter forskriftens generelle dispensasjons-bestemmelse i § 8. KLD legger imidlertid til grunn at selv om nåværende grunneier ikke har sett behov for utsetting av saltstein eller oppsetting av gjerder kan behovet endre seg i framtida, og det kan da være hensiktsmessig at dette er omtalt i forskriftene. Forutsetningen er at tiltakene kan gjennomføres uten å skade verneverdiene. Saltsteiner tiltrekker seg både husdyr og hjortevilt og kan lokalt føre til betydelig tråkkslitasje og gjødselpåvirkning omkring saltsteinene. Også gjerder kan føre til tråkkslitasje. For enkeltområdene i denne vernesaken legges følgende til grunn for å ivareta natur som er sårbar for slitasje og trakk som kan følge av utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder:

- For områder vurdert som relativt robuste mht. slitasje og trakk og samtidig av en viss størrelse tas inn et punkt i forskriften om utsetting av saltstein under § 4, og under § 7 et punkt om oppsetting av gjerder i forbindelse med beiting samt et punkt om nødvendig motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder.
- For enkelte områder som har innslag av sårbar natur mhp. slitasje og trakk er punktet om utsetting av saltstein plassert under § 7, da man må kunne sikre bl.a. at plassering av saltstein ikke skjer i sårbare områder.
- For små områder som er sårbare for slitasje og trakk er nevnte punkter ikke tatt inn i forskriften. Her kan også saltstein og gjerder oftest plasseres utenfor områdene.
- Det er også lagt vekt på om beiting er aktuelt, eksempelvis i svært bratt terreng.

Kulturminner og kulturmiljøer

Det forutsettes et tett samarbeid mellom kulturminnemyndighetene og naturforvaltningsmyndighetene i enkeltsaker om kulturminner og kulturmiljøer innenfor de foreslåtte verneområdene. Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av både fredete og ikke-fredete kulturminner skal skje på en slik måte at både natur- og kulturminneverdier ivaretas på best mulig måte. Slike tiltak avklares derfor med forvaltningsmyndigheten for verneområdene, slik at verneverdiene ikke forringes. Forskriftenes punkter om kulturminner og kulturmiljøer er kun en presisering av kulturminnelovens bestemmelser, som også gjelder innenfor de foreslåtte verneområdene. Klima- og miljødepartementet vil understreke at inngrep i, istandsetting og

skjøtsel av kulturminner og kulturmiljøer som er fredet i medhold av kulturminneloven, bare kan skje etter tillatelse fra kulturminnemyndighetene.

Forholdet til matloven

I de spesielle tilfeller hvor det er behov for å sette inn tiltak etter lov av 19. desember 2003 nr 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) vil dette kunne dispenseres for etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften. En eventuell dispensasjon skal iverksettes uten opphold i henhold til de tiltak loven krever.

Sykling på veier og stier

Det er generelt åpnet for sykling på eksisterende veier og stier som er vist på vernekartet, unntatt hvis verneverdiene i området er vurdert som sårbare for slik påvirkning. Dette i samsvar med Meld. St. 18 2015-2016 *Friluftsliv*. I enkelte områder fins ikke stier eller veier, og sykling er da følgelig ikke tillatt.

Idrettsarrangementer og andre arrangementer

Formuleringen om arrangementer i § 3, som tidligere hadde ordlyden "*Bruk av naturreservatet til idrettsarrangementer og andre større arrangementer er forbudt*" er endret til ordlyden "*Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.*" Denne formuleringen omfatter både idrettsarrangementer og andre arrangementer, og avgrensningen til større arrangementer gjelder uansett type arrangement.

Unntak for militær operativ virksomhet

Reglene om ferdsel i verneforskriftene er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet. Militær operativ virksomhet omfatter normalt ikke øvingsvirksomhet. I praksis gjelder det likevel et unntak fra dette igjen ved såkalt "utrykningsøvelser med militære styrker". Klima- og miljødepartementet legger til grunn at "Beredskapstiltak, herunder utrykningsøvelser med militære styrker" er en del av militær operativ virksomhet, slik det fremgår av St. meld. 62 (1991-92), s. 47. Med utrykningsøvelser skal forstås øvelser som har til hensikt å trene/øve Forsvarets beredskap. Dette i motsetning til annen øvingsvirksomhet med øvingsmål som ikke er direkte knyttet til beredskapstiltak. Det er å bemerke at både planlegging, forberedelse og gjennomføring av aktiviteten er omfattet av unntaket. På grunn av hastepreget i denne type aktivitet kan det være mer krevende å planlegge og hensynta restriksjonsområder som f.eks verneområder.

Klima- og miljødepartementet legger forøvrig til grunn at forvaltningsmyndigheten og Forsvaret oppretter dialog om planlagt aktivitet som vil kunne berøre verneområdene. Forvaltningsmyndighetene skal vurdere om det er behov for å søke tillatelse eller ikke avhengig av hvordan verneforskriften er utformet.

Departementet viser for øvrig til brev 3. april 2019 til verneområdestyrer og fylkesmenn om forståelsen av begrepet militær operativ virksomhet.

Annet

Utover endringer som nevnt over har KLD foretatt mindre justeringer i forskriftene, hovedsakelig av teknisk art. KLD slutter seg forøvrig til Miljødirektoratets vurderinger i kap. 7.

8. Merknader til det enkelte område

Nedenfor er gjengitt sentrale opplysninger om saksbehandlingen for enkeltområdene, viktige høringsinstansers hovedsynspunkter og hovedinnholdet i vurdering og tilråding fra

fylkesmannsembetene, Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet. For detaljert omtale av de samme tema samt lister over høringsinstanser vises til Miljødirektoratets tilråding samt til aktuelle tilrådinge fra fylkesmannsembetene. Verneverdiene i enkeltområder er beskrevet i tilrådingen fra Miljødirektoratet. Under ”inngrep” oppgis tekniske inngrep for områder der man kjenner til slike inngrep. Der det ikke er gjengitt høringsuttalelser er det ikke kommet uttalelser av vesentlig betydning til aktuelle områder.

1. **Liabygda naturreservat i Stranda kommune, Møre og Romsdal**

Totalareal ca. 144 dekar hvorav ca. 120 dekar produktiv skog.

Inngrep: Kraftlinje i øvre del. I nedre del går det en kraftlinje til gårdene.

Hovedsynspunkter i høringen:

NVE har innspill om en kraftlinje i det ene delområdet, og behov for standardformulering om drift og vedlikehold av kraftlinje i verneforskriften. NVE viser til at det er gjennomført en digital kartlegging av potensielle for vannkraft i Ringsetelva som grenser til området.

Stranda kommune mener også at det er uheldig med tanke på ev. framtidig utbedringer at verneforslaget går helt ned til FV 650. Kommunen mener det må være mulig å etablere kraftverk i Ringsetelva uten at dette kommer i konflikt med et eventuelt skogvern.

Grunneierne skriver det kan være aktuelt å søke konsesjon for kraftproduksjon i Ringsetelva.

Fylkesmannen legger vekt på at en eventuell utbygging av Ringsetelva ligger utenfor verneforslaget og ikke er omfattet av verneforskriften. Når det gjelder FV 650 bemerker ligger tilbudt område over tunellen og ikke i kantsonen til vegtraséen og at det ikke er i konflikt med et vern å utbedre denne. Hensynet til kraftlinje ivaretas i verneforskriften.

Fylkesmannen tilrår avgrensningen som i høringsforslaget, med to mindre grensejusteringer for ikke å komme i konflikt med skogbruksinteresser. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering av avgrensning av verneområdet, hvor snuplass og kantsone mot landbruksveg tas ut av verneforslaget. Fylkesmannen har i sin tilråding kommentert i sin tilråding at en eventuell utbygging av Ringsetelva vil ligge utenfor verneforslaget, og at dette tiltaket derfor ikke er omfattet av verneforskriften. Verneforskriften gjelder kun for det arealet som er omfattet av vernet. Naturmangfoldloven § 49 vil i så fall kunne regulere utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde. Fylkesmannen har i et eget notat til grunneierne gjort en vurdering på at en ev. utbygging ikke vil gi vesentlige konsekvenser for verneverdiene i det foreslåtte naturreservatet. Området er relativt bratt, og vegadkomst vil være naturlig fra eksisterende veg på østsiden av elva. Direktoratet slutter seg for øvrig til Fylkesmannen og tilrår vern av Liabygda naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Liabygda naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

2. **Stemnebøskogen naturreservat i Gulen kommune, Vestland**

Totalareal ca. 1365 dekar hvorav ca 925 dekar produktiv skog.

Inngrep: Rester av en gammel løpestreng øst i området.

Hovedsynspunkter i høringen:

NVE skriver at Fylkesmannen har etterkommet innspill fra NVE og BKK Nett om å endre grensen for området slik at kraftlinje i sør blir liggende utenfor området. BKK Nett ba om 16 meter ryddegate. NVE ber Fylkesmannen bekrefte at avstanden tilsvarer dette kravet. Hvis ikke ber NVE om at bestemmelser knyttet til kraftlinje tas inn i verneforskriftens § 4.

Fylkesmannen bekrefter at grensen er 8,5 meter fra kraftlinjen, tilsvarende 17 meter ryddegate. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Stemnebøskogen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Stemnesbøskogen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

3. **Bogane naturreservat i Kinn kommune, Vestland**

Totalareal ca. 653 dekar hvorav ca. 445 dekar produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen: NVE, Direktoratet for mineralforvaltning, Statens vegvesen, Statnett og Forsvarsbygg har ingen vesentlige merknader.

Språkrådet foreslår å gi naturreservatet navnet Lindvika naturreservat med bakgrunn i at Bogane kan forveksles med navnet Bugen som er et verneområde i Bremanger.

Fylkesmannen mener at Lindvika ikke er aktuelt som navn siden det allerede finnes et Lindvik naturreservat i Eid kommune. Fylkesmannen tilrår derfor navnet Bogane som i høringsforslaget. Fylkesmannen tilrår at området vernses som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Bogane naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Bogane naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

4. **Rupefjell og Selslinatten naturreservat i Notodden kommune i Vestfold og Telemark og Kongsberg kommune i Viken**

Totalareal ca. 16 026 dekar hvorav ca 12 773 dekar produktiv skog.

Inngrep: En kraftlinje krysser området. To hytter og en selvbetjent turisthytte ved Selsli, en hytte vest for Langevatn og to hytter innenfor arealet i Kongsberg. Flere traktorveger. Enkle driftsveier bygd i forbindelse med kraftlinja, disse går i hovedsak i ryddesona, og må benyttes ved vedlikehold og tilsyn av den.

Planstatus: Deler av arealet i Notodden kommune er i båndleggingssone for Forsvaret.

Hovedsynspunkter i høringen: Telemark fylkeskommune kjenner til to automatisk fredete kulturminner i verneområdet, i form av to kullgroper. Fylkeskommunens vurdering er at disse

vil bli ivaretatt gjennom vernebestemmelsene, og de har derfor ingen merknader til høringsforslaget.

Viken Skog peker på at hytta som er omtalt som Sørsetra i verneforskriften heter Fleskebu, og at forskriften bør endres på det punktet. Viken Skog har også levert kartfiler med traséer for skuterpreparerte skiløyper. Disse må kunne ryddes, merkes og vedlikeholdes. Videre ønskes mulighet for å kunne søke dispensasjon for omlegging av traséer hvis nødvendig. Det bes også om at det må være mulig å søke om å få kjøre opp disse skiløypene gjennom vinteren. Det pekes på at traséene kjøres litt ujevnt, men årlig.

WWF er positive til å ta inn de nye arealene som ble foreslått, men viste samtidig til at de mest verdifulle delene av verneforslaget ligger innenfor den delen av området som omfattes av Hengsvann skytefelt og ber om at disse arealene i tas inn igjen.

Forsvarsbygg viser til at verneforslaget berører Hengsvann skyte- og øvingsfelt (SØF) og overlapper feltet med 3500 dekar, noe som tilsvarer ca. 10% av skytefeltet. Skytefeltet er allerede omgitt av de to naturreservatene Fjellstulfjellet og Barmen i Kongsberg.

Forsvarsbygg oppsummerer sin uttalelse med at leieavtaler med private grunneiere, blindgjengerfeltet og sikkerhetssoner under skarpskyting gir begrensninger på Forsvarets fleksibilitet i bruk av arealene. Forslaget om opprettelse av naturreservatet i Notodden vil gi restriksjoner på arealbruken som ytterligere vil forsterke dette. I reguleringsplan for feltet er forsvarsformål videreført for hele området. Forsvarsbygg aksepterer derfor bare etablering av et naturreservat innenfor feltets grenser dersom Forsvaret kan beholde alle rettigheter til bruk av feltet. Unntakene i høringsforslaget er ikke tilstrekkelige. Tilsvarende gjelder vern som grenser til skytefeltgrensen. Hvis fylkesmannen vil gå videre med verneforslaget ønsker Forsvarsbygg direkte dialog om utforming av forskrift og avgrensning av verneområdet slik at Forsvarets hensyn blir fullt ut ivaretatt.

Statnett SF er berørt ved at verneområdet er foreslått lagt over det klausulerte ryddebeltet for skog / byggeforbudsbeltet til 300 kV – transmisjonsnettledningen mellom Tokke og Flesaker transformatorstasjoner. Klausuleringsbeltet til ledningen er 40 meter bredt, 20 m til hver side for senter av ledningen. Statnett har konsesjon til å eie, drifte og vedlikeholde transmisjonsnettledningen, og har ervervet rettigheter til dette gjennom ekspropriasjonsskjønn og minnelige avtaler. I Statnetts rettigheter inngår også retten til transport med motoriserte kjøretøy og rett til rydding av skog, herunder nødvendig felling av trær i skrått sideterreng utenfor ryddebeltet av hensyn til forsyningssikkerheten til ledningen. Statnett SF ba i uttalelsen til varsel om oppstart av verneplanarbeidet om at ledningens konsesjonsgitte klausuleringsbelte ble unntatt fra vernet i tillegg til 100 meter til hver side fra senter av ledningen med hensyn til muligheter for fremtidig utvikling av transmisjonsnettet. Fylkesmannen avviste dette og argumenterte med at det ville medføre en uønsket arrondering av verneområdet i tillegg til mindre vernet areal. Statnett tar Fylkesmannens vurdering til orientering. Fylkesmannen har åpnet for at Statnett kan opprettholde og drifte driftsveiene som finnes i området. Fylkesmannen har videre merket av hele det klausulerte ryddebeltet i vernekartet og skriver at dette omfatter ledninger, ryddesone og driftsveier. Statnett er fornøyd med å kunne opprettholde og drifte disse veiene uten søknad, men gjør oppmerksom på at driftsveiene strekker seg et godt stykke utenfor det klausulerte ryddebeltet for ledningen. Hovedveien vises på vedlagt kart. I tillegg kommer tilkomstveier fra hovedveien til hver enkelt mast på ledningen. Statnett SF viser også til uttalelse i forbindelse med varsel om oppstart og gjentar ønsket om at nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold, oppgradering og fornyelse gis et

generelt unntak fra ferdselsbestemmene i verneforskriftens § 6. Slik nødvendig motorferdsel har foregått siden ledningen sto ferdig i 1962 og vil måtte fortsette på samme måte. Statnett kan anslå omfanget av årlig transport etter etablerte traséer, noe som kan tas inn i verneområdets forvaltningsplan. Under normale forhold vil det stort sett dreie seg om 1 tur på barmark per år. Dette vil i så fall tilfredsstille myndighetenes ønske om kontroll på Statnetts motoriserte transport i verneområdene. Fylkesmannen skriver i sin vurdering at de ikke ønsker å åpne for et slikt generelt unntak og legger til grunn standard bestemmelser som Miljødirektoratet har bestemt skal være med i reservater der det går kraftlinjer. Statnett har vært i kontakt med Miljødirektoratet og har fått fortalt at forskrifts-malen det vises til ikke er en offentlig godkjent mal, men er laget som et arbeidsdokument og et verktøy i forbindelse med utforming av verneforskrifter. Fylkesmannen har derfor anledning til å utforme forskriften slik en selv mener er fornuftig, noe som også blir gjengitt i Miljødirektoratets veileder for opprettelse av verneområder.

Statnett skriver videre at de har forståelse for at det er et sterkt ønske om å unngå unødige terrengskader i verneområder, men mener at en ordning med søknadsplikt ikke er noe godt virkemiddel. Det bør være mulig å oppnå ønskelig forutsigbarhet og kontroll gjennom utarbeidelse av enkle transportplaner for verneområdene. En slik ordning kan underbygges med at det i praksis ikke kan gis avslag på motorisert ferdsel i forbindelse med nødvendig drift og vedlikehold av samfunnskritisk infrastruktur. Statnett foreslår videre at det i stedet kan gis en generell dispensasjon betinget av at Statnett vurderer transporten i forkant av det enkelte oppdrag, f.eks. valg av kjøretøy i forhold til oppdragets art, tidspunkt, forhold i terrenget, ønsket om skånsom ferdsel og hensyn til personellsikkerhet, der bakketransport så langt det er mulig skal følge etablerte traséer. En vil da oppnå det samme som i en prosess med søknad og tillatelser, men det blir mindre byråkrati og administrasjon for både ledningseier og forvaltningsmyndigheten. Dette er krav som uansett er forankret i både naturmangfoldloven §§ 11 og 12 og motorferdselloven § 8 som omhandler kostnader ved miljøforringelse, valg av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, samt generell aktsomhet og hensyn for å unngå skade på naturmiljø. Statnett presiserer at motorisert ferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av transmisjonsnettet har begrenset omfang. Transporten er likevel tvingende nødvendig av hensyn til forsyningssikkerheten for elektrisk kraft. Transmisjonsnettet dekker hele landet, og berører et stort antall verneområder. En generell søknadsplikt for motorisert ferdsel i disse områdene vil samlet medføre et betydelig merarbeid både for Statnett og forvaltningsmyndighetene, sannsynligvis uten nevneverdig gevinst.

NVE peker på at forskriftene mangler bestemmelser knyttet til motorisert ferdsel i forbindelse med planlagt drift og vedlikehold av kraftlinjer. På strekningen som er berørt av verneforslaget har Statnett etablert tilkomstveier til kraftledningen som har vært brukt i 60 år. Vedlikehold av kraftnettet på denne strekningen er som regel begrenset til en tur i året. Statnett har ledningsnett over hele landet. Med økende antall verneområder bidrar det til betydelige ekstrakostnader for Statnett i forbindelse med planlegging av vedlikeholdet, når de må søke om unntak i forkant. I Miljødirektoratets veileder 481 begrunnes søknadsplikten for en motorisert transport for planlagt vedlikehold med at forvaltnings-myndigheten skal kunne styre bruk av kjøretøy, valg av trasé og tidspunkt i det vernede området. Statnett ber i stedet om et generelt unntak for motorisert transport betinget av at Statnett vurderer transporten i forkant av hvert enkelt oppdrag inkludert blant annet valg av kjøretøy, tidspunkt og trasé. Dette kan gjennomføres via utarbeidelse av en transportplan. NVE støtter forslaget til Statnett om generelt unntak fra ferdselsbestemmelser for motorisert ferdsel knyttet til drift og vedlikehold.

Fylkesmannens kommentarer:

Avgrensing

Det er gjort noen endringer i areal etter høringen. Disse endringene har vært sendt på en begrenset høring i etterkant av høringsrunden.

- Det tas ut noe areal rundt to hytter på eiendommene gnr./bnr. 95/1 og 96/3. På førstnevnte eiendom er det dessuten tatt ut noe areal med ungskog og traktorveier.
- Det tilbys et areal på ca. 180 dekar på gnr./bnr. 96/2 ved Åstjønn og Breidstulkollen.
- Det tilbys et areal på ca. 165 dekar på gnr./bnr. 96/1 sør for Breidstulkollen.
- Det tilbys et areal på ca. 80 dekar på eiendommen gnr./bnr. 96/1 øst for Breidstultjønn som bidrar til å binde sammen området.

Når det gjelder innspill fra Viken Skog mhp. gnr./bnr. 144/1 i Kongsberg, er dette tatt til følge og vernekartet er endret slik at stier og skiløyper skal være korrekt inntegnet

Verneforskrift

Statnett har vist til at hoveddriftsveien langs kraftlinja i stor grad går utenfor ryddesonen. Fylkesmannen har derfor lagt denne inn i vernekartet og åpner for at denne kan vedlikeholdes som i dag uten søknad, jf. § 4 g. Fylkesmannen er innforstått med at det finnes tilførselsveier til den enkelte mast utenfor ryddesonen. Disse framgår ikke av vernekartet, men inngår og kan benyttes på samme måte. Motorferdsel må det imidlertid gis dispensasjon for etter § 7. Slik Forsvaret hadde beskrevet den aktiviteten som foregår i dette området, da særlig på barmark, mente Fylkesmannen at dette var vanskelig å forene med et vern som naturreservat. Fylkesmannen tok derfor foreløpig dette arealet på 2680 dekar ut av verneforslaget. Det har i etterkant vært ført forhandlinger mellom Forsvaret og Miljødirektoratet. Partene har blitt enige om en løsning som innebærer at reglene for Forsvarets bruk av skyte- og øvingsfeltet blir de samme som i Fjellstulfjellet naturreservat, dvs. at det ut over standardbestemmelsene tas inn følgende bestemmelser:

§ 4 pkt. m: Forsvarets øving med inntil et kompani til fots og på ski innenfor skyte- og øvingsfeltet avmerket på vernekartet.

§ 4 pkt. n: Forsvarets utsetting og vedlikehold av skilt om skyte- og øvingsfelt samt vegetasjonsrydding i grensegata for skyte- og øvingsfeltet.

§ 6 pkt. f: Forsvarets motorferdsel på frossen eller snødekt mark med beltevogn og snøskuter innenfor skyte- og øvingsfelt avmerket på vernekartet.

Forskriften er også endret slik at det er anledning til å vedlikeholde begge skiløypene, jf. § 4 pkt. e. Det foreslås også unntak for bruk av snøskuter til preparering av to eksisterende skiløyper som er inntegnet på vernekartet, jf. § 6 pkt. h.

I forskriften er navnet på hytta ved Fleskevolltjønn endret til *Fleskebu*.

Viken Skog uttaler at det må være mulig å legge om traséene om nødvendig. Omlegging av skiløypa vil, hvis det ikke er snaufjell, vanligvis føre til at trær må felles og vegetasjon må ryddes. Fylkesmannen påpeker at det da må søkes om dette til forvaltningsmyndigheten, slik at det kan gjøres en konkret vurdering av om omleggingen strider mot verneformålet. Mindre endringer der det kun er snakk om fjerning av lauvkratt kan tillates uten søknad.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og i vernekart som beskrevet over.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har hatt dialog med Forsvarsbygg knyttet til bruken av arealene innenfor Hengsvann skyte- og øvingsfelt, og har blitt enig om tilsvarende formuleringer som er brukt i verneforskriften for området Fjellstulfjellet naturreservat. Fjellstulfjellet ligger innefor det samme skyte- og øvingsfeltet. Forsvarsbygg har bekreftet at de åpningene som er gitt i verneforskriften vil være tilstrekkelig for å kunne opprettholde dagens bruk, og den bruken de ser for seg vil være aktuell innenfor området i framtiden.

Statnett SF har i innspill til verneforslaget bedt om at det gis en generell åpning for motorferdsel knyttet til deres drift og vedlikehold av eksisterende 300 kV kraftlinje. Statnett viser til at ferdsel skjer etter etablert trasé og at denne aktiviteten har pågått siden linja ble etablert i 1962. Kraftlinja går rett gjennom området, og driftsveien i området er klart definert. Det er samtidig gitt en generell åpning for vedlikehold av den samme traséen. Klima- og miljødepartementet har i kgl. res. av 20.12.2019 om skogvern sluttet seg til Miljødirektoratets vurdering av at det kan åpnes for generelt unntak for motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledninger i tilfeller hvor dete skjer etter klart definerte traséer, som f.eks. traktorveier eller andre kjørespor. Det legges til grunn fra Klima- og miljødepartementet at denne ferdselen ikke vil medføre nevneverdig skade på verneverdiene, og at kjøretaséer som skal benyttes må være inntegnet på vernekartet. Miljødirektoratet mener at forutsetningene for å kunne vurdere et slik unntak er tilstede i dette tilfellet. Det tilrås derfor å flytte følgende formulering fra § 7 til § 6 i verneforskriften, slik at denne blir lydende: *6 d. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg på driftsvei for kraftlinje avmerket på vernekartet.* Miljødirektoratet slutter seg for øvrig til Fylkesmannen og tilrår vern av Rupefjell og Selslinatten naturreservat.

Klima- og miljødepartementet har foretatt endringer i verneforskriften § 6 og § 7 for å klargjøre at det åpnes for motorferdsel uten søknad på driftsvei for kraftledning både i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledningen og i forbindelse med oppgradering og fornyelse av kraftledningen som faller inn under § 4 h. Dette innebærer at motorferdsel for de nevnte formål må omsøkes hvis den skjer utenfor driftsveien. Videre må motorferdsel omsøkes for oppgradering og fornyelse av kraftledningen som ikke faller inn under § 4 h, både på og utenfor driftsveien.

KLD slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Rupefjell og Selslinatten naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

5. **Røsaker naturreservat i Skien kommune, Vestfold og Telemark**

Totalareal ca. 277 dekar hvorav ca. 226 dekar produktiv skog.

Inngrep: En traktorvei øst i området.

Hovedsynspunkter i høringen:

Norsk Zoologisk Forening er positiv til verneforslaget og mener unntak fra verneforskriften ikke må berøre verneverdiene som er avhengig av å være urørte, deriblant naturskogsområder med kontinuitet i dødt trevirke.

Grenland landbrukskontor mener at skjøtselsplan for området ivaretar hensynet til skjøtsel og drift av jordbruksarealene innenfor verneområdet på en god måte.

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) Telemark skriver at forslaget i hovedsak ivaretar NJFFs interesser. Det bør gis unntak for tiltak knyttet til småviltjakt, som utplassering av

midlertidige brakker/campingvogner på hjul med hensikt å drive åtejakt på rev. Dette er ikke nødvendigvis et aktuelt problem i Røsaker, men på mer generelt grunnlag.

NVE uttaler at det ikke er konflikter knyttet til eksisterende eller fremtidige energi- eller kraftanlegg som NVE kjenner til i dette området. NVE kommenterer også at Statnett ikke har hatt merknader og viser videre til at de forventer at områdekonsesjonær Skagerak Nett uttaler seg hvis området kommer i konflikt med deres planer.

Fylkesmannen mener kartleggingene som er gjennomført i området er gode nok til å fange opp relevante biotoper for rødlistearter, og i så måte sikre en god forvaltning av området. Til NJFFs innspill mener Fylkesmannen at midlertidig plassering av brakker og campingvogner vil innebære større visuelle inngrep i et naturreservat enn f.eks. et mobilt jakttårn. Fylkesmannen mener videre at det normalt vil være store muligheter til å plassere slike innretninger utenfor verna områder, og vil ikke tilrå å åpne for dette.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Røsaker naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Røsaker naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

6. Rollagåsen naturreservat i Tinn kommune, Vestfold og Telemark

Totalareal ca. 762 dekar hvorav ca. 700 dekar produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen:

NVE viser til at området omfattet det avslåtte småkraftprosjektet Rollagåi. Hydro Energi AS var tiltakshaver. NVE skriver videre at deres merknader til oppstartmeldingen er hensyntatt, og at Hydro Energi AS står på høringslista. NVE har ingen øvrige merknader.

Telemark Orienteringskrets synes at etablering av verneområder for ulike skogtyper og WWF uttaler at avgrensingen mot øst, der kun halve bekkekløften langs Rollagåi er fanget opp, er for snever, samtidig som eldre nordvendt bar- og edelløvskog av samme type som i verneforslaget fortsetter også med stor sannsynlighet videre en kilometer mot vest.

Fylkesmannen er enig med WWF at ideelt sett burde forslaget omfatte hele bekkekløfta, men Fylkesmannen må forholde seg til det arealet som er tilbudt fra grunneierne. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Rollagåsen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Rollagåsen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

7. Korpen og Sagkollen naturreservat (utvidelse) i Larvik kommune, Vestfold og Telemark

Utvidelse ca. 3047 dekar hvorav ca. 2985 dekar prod. skog. Nytt totalareal ca. 4710 dekar.

Inngrep: Flere traktorveger går inn i området. En mindre del av en skogsbilveg går gjennom deler av området. Det ligger noen hytter i foreslått utvidelsesareal.

Hovedsynspunkter i høringen:

NVE kan ikke se at forslaget er i konflikt med eksisterende eller planlagte nettanlegg. NVE kommenterer at Skagerak Nett og Statnett SF fikk oppstartsmeldingen på høring, men kan ikke se at de har kommentert den. NVE har generelt ikke kjennskap til nettselskapenes planer for distribusjonsnett og forventer at Skagerak Nett vurderer om det er konflikter. For øvrig kan en ikke se at det er konflikter med noen av NVEs andre interesseområder.

Larvik kommune uttaler at området ikke omfattes av reguleringsplan, og oppretting av verneområde er i tråd med bestemmelsene i gjeldende kommuneplan. Det vil ikke kunne drives tradisjonelt skogbruk i verneområdet, og hogstvolumet fra området vil kunne reduseres betydelig. Sett i et næringsperspektiv mener kommunen dette kan dette være uheldig. Det vektlegges imidlertid at det kan søkes dispensasjon for hogst av etablerte plantefelt. Hensyn til friluftinteressene er viktig ved utforming av verneforskrifter.

Fritzøe Skoger har påpekt at det på flere av de berørte eiendommer er heftelser i form av veiretter og også leggeplassretter for Fritzøe Skoger. Fritzøe mener at flere av disse er nok nå ikke aktuelle å benytte, men regner med at dette eventuelt dekkes bak § 4g «Veier, stier og ev. andre anlegg og innretninger som eksisterer på vernetidspunktet kan vedlikeholdes i henhold til tilstand på vernepunktet.» Fritzøe mener også at skogsmaskiner må kunne ta seg frem for å ta frem bakenforliggende tømmer. Fritzøe stiller også spørsmål om avgrensingen omfatter bestemte veger, deriblant en bilveg.

DMF har uttalt seg til oppstartsmeldingen, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Direktoratet bemerker at det ligger et lite masseuttak med sporadisk drift sør for Sagkollen.

Språkrådet uttalte til oppstartsmeldingen at de ikke hadde merknader til at Korpen videreføres som navn på området. Språkrådet la samtidig til at ettersom det utvidede området blir todelt og den nordlige delen ikke er en del av åsen/sletta Korpen, ble Korpen og Sagkollen naturreservat foreslått som et mulig navn.

Fylkesmannen viser til at masseuttaket sør for Sagkollen ikke er lenger i bruk, og slik Fylkesmannen har forstått det, er det ikke lenger aktuelt å drifte videre.

Fylkesmannen tilrår navnet Korpen og Sagkollen som i høringsforslaget.

Det er foretatt noen mindre endringer i forskriften.

Fylkesmannen er opptatt av at vern ikke skal være til hinder for drift av bakenforliggende skog. Bilveien ved Østi faller innenfor foreslått vernegrense, slik Fritzøe Skoger påpeker. Normalt vedlikehold av veien er ikke et søknadspliktig tiltak etter foreslått forskrift. Ved en eventuell oppgradering og utvidelse av veien som er et større tiltak, vil det være behov for søknad til forvaltningsmyndigheten, slik at en kan sette enkle vilkår til oppgraderingen. Det tas derfor inn i forskriften under § 7: *Nødvendig oppgradering av skogsbilveier inntegnet på vernekartet.*

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Korpen og Sagkollen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Korpen og Sagkollen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

8. Flisefyr og Hidalen naturreservat (utvidelse) i Sandefjord kommune, Vestfold og Telemark

Utvidelse ca. 2596 dekar hvorav ca. 2430 dekar prod. skog. Nytt totalareal ca. 3704 dekar.

Inngrep: Skogsbilveier og traktorveier, fire bygninger, en liten kraftledning.

Hovedsynspunkter i høringen:

DMF, Bane NOR, Statnett SF og Forsvarsbygg har uttalt seg men har ikke merknader.

Språkrådet viser til at navnet Hidalen er registrert i Sentralt stedsnavnregister med Heidalen som eneste godkjente skrivemåte. Et alternativ kan være å bruke bare *Flisefyr naturreservat* som navn på området ettersom åsen Flisefyr blir liggende sentralt i det nye verneområdet.

Kartverket uttaler at for å kunne legge Hidalen inn i SSR må det finnes belegg for bruken av denne skrivemåten. Det har de ikke funnet, og det kreves da at det reises navnesak for å kunne vedta navnet. Kartverket skriver at det da må settes forbehold om endring av navn og skrivemåte i forbindelse med vedtaket.

NVE kan se at områder er i konflikt med eksisterende eller planlagte nettanlegg. NVE forventer at Skagerak Nett vurderer om det er konflikter med deres planer. NVE viser til at forskriften har med standard bestemmelser for energi- og nettanlegg da det finnes antenne for bredbånd med strømhus og en liten kraftlinje ved to små hytter i området.

Sandefjord orienteringsklubb ønsker unntak fra vernebestemmelsene slik at de kan benytte vei/sti fra Sindalen til Karistua. Denne veien er viktig for å binde sammen områder utenfor foreslått verneforslag. Orienteringsklubben ønsker også unntak for tur-orienteringsposter, og skriver at disse i så fall skal settes opp i samråd med forvaltningsmyndigheten.

Sandefjord kommune mener området blir av de største naturreservatene i Vestfold og Telemark, og at vern av et så stort areal vil være et tap for framtidig industri som en del av det grønne skiftet. Kommunen stiller spørsmål ved at det tas med vesentlige areal som ikke er funnet verneverdige i fagrapporten. Videre vises det til at området har et godt nettverk av driftsveier og skogsbilveier og viser til forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier hvor det er satt vilkår om vedlikehold, og mener dette vil komme i konflikt med verneforskriften. Kommunen mener grensen bør justeres slik at veier holdes utenfor.

Kommunen er videre bekymret for framtidig skoghygiene i området hvis det vernes, bl.a. i forhold til billeangrep ved toppbrekk. Kommunen skriver også at vern av gammelskog på grunn av faren for vindfelling vil representere en fare for større CO₂-utslipp sammenliknet med skjøttet skog. Sandefjord kommune mener også at å verne et så stort område vil gi store utfordringer for naboeiendommer og skogeiere som ikke er med i vernet.

Viken Skog og fire av grunneierne som har tilbudt skog til frivillig vern har kommet med kommentarer til Sandefjord kommunes uttalelse. Grunneierne viser til feil i kommunens uttalelse knyttet til enkelte veier og dekningsareal som ligger utenfor det som er tilbudt.

Grunneierne skriver videre at verneforslaget i stor grad består av edellauvskog og at vern av disse arealene i liten grad vil ha innvirkning på skoghygien i området. De peker på at det antakelig vil være et større problem å få skogeiere til å plukkhogge tørkeskadet skog. Viken skog skriver at det er åpenbart at vern av skog vil påvirke skogbruksinteresser, men at ved en avveining mellom bruk og vern har dette området langt større naturfaglige verdier enn skogbruksmessige verdier.

Fylkesmannens kommentarer:

Kommentar til Sandefjord kommunes innspill

Fylkesmannen har etter oppfordring fra Sandefjord kommune gjort en ny vurdering av arealet i verneforslaget. Fylkesmannen er enig med kommunen i at verneverdiene bør være den primære drivkrafta bak frivillig skogvern, og at man skal være varsomme med å ta med større areal med yngre skog og skog uten betydelige naturverdier. Samtidig mener Fylkesmannen at områder

som man mottar tilbud på må vurderes helhetlig, også med tanke på utvikling av området på sikt.

Avgrensning av området har vært utfordrende da det er relativt fragmentert med både yngre, driftet skog og viktige kjerneområder med eldre skog. Ca. 44 % av skogarealet er vurdert verneverdig etter naturfaglig registrering. Fylkesmannen ved miljøavdelingen har befart området sammen med Viken Skog med tanke på problemstillingen og har vurdert at området til tross for relativt høy fragmentering bør vernes i sin helhet. Fylkesmannens landbruksavdeling har også befart deler av området, og har ikke innvendinger til dette. Flere av bestandene med yngre skog er skog som ikke er tilplantet i etterkant, med godt lauvoppslag, på overveiende høye boniteter, eller som inneholder elementer sett under befarings med høyere naturverdi i form av lågurt- eikeskog, grov eik, svartorsumpskog og eldre barskog. Utvidelsen vil etter Fylkesmannens mening være et viktig supplement til eksisterende naturreservat og reservatet vil i framtida være mer robust for ivaretagelse av sjeldne og trua arter. Drift av de inneklemt skogteigene vil etter Fylkesmannens syn verken være hensiktsmessig eller ønskelig i et langtidsperspektiv.

Basert på Fylkesmannens erfaring i vernesaker er det nærmest uunngåelig å verne skog i Vestfold uten at traktorveier eller skogsbilveier blir berørt. Fylkesmannen mener i likhet med kommunen at det bør ses på muligheten for å utelukke arealer på grunn av driftsveier, men mener dette ikke må gå på bekostning av naturverdier og hensiktsmessig drift av gjenstående areal etter vern. Grunneiers ønske om vern fremfor drift i områder med store naturverdier må også vektlegges, da kartlagte naturverdier legger føringer for grunneiers fremtidige drift og avkastning.

Når det gjelder kommunens krav til vedlikehold av driftsveier, som settes etter forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier, så sier ikke verneforskriften annet enn at den ikke er til hinder for å vedlikeholde/oppretholde veiene i den standard som forelå på vernetidspunktet. I lys av dette anses ikke den formuleringen å komme i konflikt med nevnte forskrift.

Kommunen viser spesielt til MiS- figur 209 og delvis 204 på Brånan, der tidligere grunneier har ønsket å fjerne disse ettersom skogen er plantet og skjøttet av hans bestefar. Området ble naturtypekartlagt som gammel edellauvskog i 2002. Ut fra naturtype-beskrivelsen har området utviklet kvaliteter som gir grunnlag for et viktig artsmangfold og er derfor vurdert som et svært viktig område (A – verdi). Viktige kvaliteter er blant annet død ved av eik, hule eiker og rødlistearter på eik. Det biologiske mangfoldet er m.a.o. stort til tross for planting og skjøtsel som nevnt. Skjøtsel av eik vil i de fleste tilfeller være positivt for eikemiljøet og det biologiske mangfoldet, da det reduserer konkurransen med andre trær og øker soleksponeringen.

Når det gjelder skoghygiene vurderer Fylkesmannen at et vern i dette området ikke vil øke risikoen for fremtidige barkebilleutbrudd og spredning av barkebiller i særlig grad. Området er overveiende lauvdominert og lauvandelen vil øke på sikt. Kommunens bekymring for økte CO2 utslipp pga. vindfelling i området kan ikke vektlegges i denne saken. Naturlige forstyrrelser er en del av dynamikken i skog under fri utvikling, og liggende død ved er en viktig struktur og et livsmiljø for mange krevende og trua arter i skog. Kommunens påstand om at et vern vil gi store utfordringer for naboeiendommer og skogeiere som ikke er med i vernet er ikke begrunnet, og Fylkesmannen har vanskelig for å se disse ulempene.

Kommunens innspill om behov for bedre informasjonsgrunnlag om skogarealet i høringsdokumentet tas til etterretning, og vil bli innarbeidet i kommende vernesaker. For ordens skyld kan det nevnes at det foreslåtte verneområdet verken er det største skogreservatet i Vestfold eller i Telemark, der de største er hhv. Skibergfjell naturreservat på 7190 dekar og

Skrim- Sauheradjella naturreservat på 122 926 dekar.

Navn: Fylkesmannen viser til at eldre kartverk bruker navnet Hidalen, og at de derfor vil be Kartverket om å opprette navnesak. Fylkesmannen tilrår navnet Flisefyr og Hidalen som i høringsforslaget.

Avgrensing: Samlet verneareal er endret fra 3623 dekar til 3726 dekar etter et ønske om en gresejustering som kom fram i forbindelse med takseringen av området.

Verneforskrift

I forslaget til forskrift står det under § 3 at større arrangement er forbudt, samtidig er det åpnet for at det kan gis tillatelse til slike arrangementer i § 7. Det kan gis flerårig tillatelse dersom arrangementet ikke endrer seg i særlig grad. Hva som defineres som et større arrangement må vurderes fra sak til sak, og løp/treninger vil kunne falle utenfor forbudet etter forskriften. Fylkesmannen mener derfor forskriften ivaretar hensynet til orienteringsløp og treninger slik orienteringsklubben beskriver i sin uttalelse.

Turorientering med faste poster er uproblematisk å ta inn som en egen unntaksbestemmelse i forskriften, uten behov for tillatelse fra Fylkesmannen. Det foreslås derfor å ta inn dette som et eget punkt i § 4 k) "*Turorientering med faste sesongposter.*"

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Flisefyr og Hidalen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Flisefyr og Hidalen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

9. **Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat, utvidelse i Sigdal kommune, Viken**
Utvidelse ca. 1143 dekar hvorav ca. 959 dekar prod. skog. Nytt totalareal ca. 156 km².

Planstatus: Mindre deler av området er i kommuneplanen avsatt som nåværende fritidsbebyggelse. Det er imidlertid ikke vedtatt noen reguleringsplan for området.

Hovedsynspunkter i høringen:

NVE kjenner ikke til at det er konflikter knyttet til eksisterende eller fremtidige energi- og kraftanlegg. De ber videre om at områdekonsesjonær Midkraft Nett informeres.

Midtkraft Nett har fått ettersendt høringen, men har ikke avgitt uttalelse.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at formuleringen om landing og start med Forsvarets luftfartøy ikke er tatt inn i verneforskriften for området. Det er kun foreslått og hørt på endring i forskrift for en mindre utvidelse av verneområdet.

KLD slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Trillemarka-Røllagsfjell naturreservat utvides i henhold til vedlagte forskrift og kart.

10. Ultvedttjern naturreservat (utvidelse) i Ringerike kommune, Viken

Utvidelse ca. 293 dekar hvorav ca. 273 dekar produktiv skog. Nytt areal ca. 474 dekar.

Inngrep: En bilvei, traktorveier.

Hovedsynspunkter i høringen:

Forsvarsbygg, Statnett og DMF har avgitt uttalelse og ikke merknader.

Buskerud fylkeskommune støtter forslaget til frivillig vern, men mener bestemmelsene ikke må utformes mer begrensende enn det som er nødvendig for å opprettholde verneformålet.

Hovedutvalget ber spesielt om at det gis adgang til å opprettholde og utvikle friluftslivsaktiviteter innenfor verneområdet.

Norsk organisasjon for terrengsykling (NOTS) er positiv til at skog vernes og uttrykker at de er fornøyd med at sykling tillates på eksisterende stier i området. NOTS mener derfor at det er viktig at alle eksisterende stier er inntegnet på vernekartene.

Språkrådet har ingen merknader til at navnet på eksisterende verneområde videreføres, men tilrår likevel skrivemåten Ultvedttjern i samsvar med tilrådd skrivemåte for vannforekomsten i sentralt stednavnsregister.

Fossekallen IL og Ringerike O-lag har gjennomført møte med Fylkesmannen. De viser til at området er brukt til orientering i årtier, og at det ikke er noe som tyder på at verneverdiene er redusert på grunn av aktiviteten. For o-idretten er en stor utfordring at det i en rekke verneområder er et generelt og absolutt forbud mot organisert ferdsel og idrettsarrangement. Man henstiller om at slik orienteringsaktivitet fortsatt kan foregå i området uten vesentlig hindring eller omfattende søknadsprosesser.

Grunneier er opptatt av at flere av naturtypene i området trenger skjøtsel, og at traktorveiene gjennom området må kunne benyttes for drift av bakenforliggende skog.

Fylkesmannen mener navnet Ultvedttjern naturreservat er godt innarbeidet. Selv om verneområdet nå utvides til å omfatte også Grunntjern og større skogarealer, anbefaler Fylkesmannen at det eksisterende reservatnavnet Ultvedttjern naturreservat videreføres. Fylkesmannen er enig med grunneier i at det er behov for skjøtelsesplan og forvaltningsplan for verneområdet på grunn av de store naturverdiene som til dels er skjøtelsesbetingede. Derfor foreslås i § 10 i verneforskriften at det skal utarbeides forvaltningsplan. Foreløpig er det utarbeidet et skjøtelsesnotat (NINA 5.2.18), og NINA jobber nå med en konkret skjøtelsesplan. Flere av tiltakene vil ha høy prioritet når det søkes om midler til skjøtsel. Dette gjelder særlig videreføring av skjøtsel av myrflangre ved Ultvedttjern, samt oppstart av tilsvarende skjøtsel av myrflangre ved Grunntjern. Det er også aktuelt å vurdere behov for restaurering/skjøtsel av Kvitmyra, og det kan være aktuelt med skjøtsel i enkelte skogbestander.

Fylkesmannen har forståelse for innspill knyttet til orienteringsaktiviteten og press på deres arealer i regionen. Samtidig er det store naturverdier her, som Fylkesmannen mener det er viktig at sikres for ettertiden. En del av disse naturverdiene kan ta skade av orienteringsaktivitet, hvis f.eks. en orienteringspost plasseres uheldig der det vokser truede arter. I høringsutkast til verneforskrift er det foreslått standardbestemmelser som innebærer at bruk av området til større arrangementer er forbudt, dvs. arrangementer med over 30-40 deltakere. Fylkesmannen tror det kan finnes tilfeller der slik bruk av området ikke vil føre til at naturverdiene tar skade, men mener dette må vurderes i det enkelte tilfellet, og anbefaler at standard bestemmelser for orienteringsaktivitet beholdes.

Fylkesmannen er videre enig i at vernebestemmelsene ikke bør være mer restriktive enn hva som er nødvendig for å sikre verneformålet. Når det gjelder sykling er det viktig at dette er begrenset til veier og viktige stier avmerket på vernekartet.

I høringsforslaget var det åpnet for motorferdsel på bilveien sør for Grunntjern, og for at traktorveien videre kunne benyttes i forbindelse med drift av bakenforliggende skog og utkjøring av felt elg og hjort. Fylkesmannen tilrår en endring i ordlyden i § 6 e) fra «drift av bakenforliggende eiendommer» til «i forbindelse med skogsdrift på bakenforliggende areal». Fylkesmannen er enig i at velteplassen ved enden av denne bør kunne benyttes til tømmeropplag. Videre foreslår Fylkesmannen å ta inn i § 7 e) en mulighet for motorferdsel i forbindelse med vedlikehold av traktorveier.

Det er flere andre traktorveier innenfor forslaget. I dialog med skogeier har Fylkesmannen definert hvilke av disse som kan vedlikeholdes som traktorvei og hvilke som kan forvaltes videre som sti. Traktorveier og stier som skal kunne vedlikeholdes og ryddes er avmerket på vernekartet. Eventuell motorisert ferdsel på disse traktorveiene vil være for uttransport av felt elg og hjort.

Viken Skog har på vegne av grunneierne tatt opp at muligheten for dispensasjon for motorferdsel ikke må begrenses til snødekt mark. Med milde vintre kan tiden med snødekt mark bli kort og våt, og motorferdsel kan gi større skadevirkninger da enn på tørr barmark. Fylkesmannen har forståelse for disse vurderingene, men i dette området har bakkevegetasjonen store verdier, og primært bør motorferdsel skje på snødekt mark dersom det ligger til rette for det. Fylkesmannen mener likevel at det kan gjøres en konkret vurdering ved søknadsbehandling i det enkelte tilfelle, og foreslår at kravet til snødekt mark i § 7 strykes. Fylkesmannen tilrår at Ultvedtjern naturreservat utvides med den delen av høringsforslaget som ligger utenfor dagens landskapsvernområde, og med følgende endringer i forskriften fra høringsutkastet:

- Reservatnavnet endres til Ultvedtjern naturreservat, som for eksisterende reservat.
- Nytt punkt § 4 j: Opplag av tømmer på velteplass ved enden av skogsbilvei sør for Grunntjern.
- Justeringer i ordlyden i § 6 e: Nødvendig motorferdsel på traktorveier avmerket på vernekartet for uttransport av felt elg og hjort og i forbindelse med skogsdrift på bakenforliggende areal.
- Endring av § 7 g til: Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 e og i og § 7 b og e.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Ultvedtjern naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Ultvedtjern naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

11. **Tofteskogen naturreservat (utvidelse) i Asker kommune, Viken**

Utvidelse ca. 373 dekar hvorav ca. 224 dekar produktiv skog. Nytt areal ca. 2970 dekar.

Hovedsynspunkter i høringen:

Språkrådet gjør oppmerksom på at Tofteskogen naturreservat ikke er registrert i Sentralt stedsnavnregister (SSR).

NVE ber Fylkesmannen ta kontakt med Hurum Nett AS for å avklare eventuelle interesser.

Forsvarsbygg ba ved oppstart om at nødvendige unntak for å ivareta militær virksomhet, inklusivt unntak for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy.

Statnett SF viser til at deres interesser ikke er direkte berørt av utvidelsen, men legger til at gjeldende verneforskrift (§ 4.6) for Tofteskogen naturreservat ikke er tilfredsstillende for en nordvest-sørøstgående 300 kV-linje helt sør i det eksisterende reservatet. Det bes om at hensyn til drift, vedlikehold, oppgradering og fornyelse av linjen innarbeides i ny forskrift. Videre ønskes unntak for bruk av helikopter og drone ved linjeinspeksjon, unntak for terrengbasert motorferdsel ved akutte hendelser/utfall, og nødvendig skogrydding og sikringshogst langs linjen. Statnett ber om at disse unntakene hjemles i ny verneforskrift. Naturvernforbundet i Hurum og Røyken er godt kjent med området og mener utvidelse-sområdet utvilsomt har verne kvaliteter. De berømmer skogeier for tiltaket. Man mener området har potensial for ytterligere utvidelser i flere retninger, og håper også at andre grunneiere i området kan fatte interesser for vern.

Fylkesmannen har tatt kontakt med Hurum Nett AS uten å ha mottatt noen synspunkter. Fylkesmannen antar det er Kartverkets oppgave å få navnet Tofteskogen naturreservat registrert i SSR, og tilrår navnet Tofteskogen som i høringsforslaget. Fylkesmannen viser til at standard unntak for Forsvarets aktivitet tas inn i forslag til endringsforskrift for området. Når det gjelder Statnett SFs innspill viser Fylkesmannen til at det nå ikke foretas en fullstendig revisjon av vernebestemmelsene og mener forslagene fra Statnett SF er så omfattende at de eventuelt må høres for å kunne tas inn i forskriften. Videre vises til at gjeldende bestemmelser for Tofteskogen naturreservat har fungert godt siden den ble vedtatt i 2005, og at kraftlinjetraséen som går inn i eksisterende naturreservat er kort. Fylkesmannen tilrår derfor ikke at verneforskriften endres på dette punktet. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringsforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Tofteskogen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet har tatt inn standardbestemmelser for kraftledninger i verneforskriften. KLD slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Tofteskogen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

12. **Sagåsen og Stueåsen naturreservat (utvidelse) i Sarpsborg kommune, Viken**

Utvidelse ca. 455 dekar hvorav ca. 347 dekar produktiv skog. Nytt areal ca. 563 dekar.

Inngrep: En speiderhytte, en traktorveg, pumpehus ved Minge vannet.

Hovedsynspunkter i høringen:

NVE viser til at det går en kraftlinje i området i vest. De henviser videre til Hafslund Nett. Hafslund Nett AS viser til fortsatt nødvendig drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende energi- og nettanlegg, inklusive bruk av motorkjøretøy og at nødvendig skogrydding må sikres i verneforskriften, primært som direkte unntak.

Fylkesmannen viser til at kraftlinje med ryddebelte ligger utenfor verneforslaget. Fylkesmannen tilrår likevel å ta inn standardbestemmelser knyttet til kraftlinjer, for bedre å sikre drift og vedlikehold av linjen. Fylkesmannen kommenterer også at grensen mot Minge vann følger høyeste regulerte vannstand (HRV). Etter høring er det også lagt inn en bestemmelse knyttet til vedlikehold av traktorvei:

§ 4, k. Vedlikehold av eksisterende traktorveier med standard som på vernetidspunktet. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet viser til at området grenser mot regulert vassdrag, og grensen for det foreslåtte verneområdet er følger høyeste regulerte vannstand (HRV). Minge vann er en del av Glommavassdraget som er regulert. Det eksisterende Sagåsen naturreservat grenser allerede ned mot HRV. En økning av HRV i Glommas vestre løp vil også berøre betydelig infrastruktur. Direktoratet støtter Fylkesmannens vurdering av grense for naturreservatet. Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Sagåsen og Stueåsen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Sagåsen og Stueåsen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

13. Holene naturreservat i Indre Østfold kommune, Viken

Totalareal ca. 65 dekar hvorav ca. 64 dekar produktiv skog.

Inngrep: Det går en vei gjennom området.

Hovedsynspunkter i høringen: NVE har ingen merknader til forslaget. Østfold O-krets ønsker unntak i § 4 for adgang til orienteringstrening for små grupper. Områder med ravine/jordbakke-terreng er interessant for trening. Det pekes på at selv om dette er en sjelden naturtype i Norge, så er den vanligere på kontinentet.

Fylkesmannen viser til at forskriften regulerer bruk av reservatet til større arrangementer (§ 3d), tolkes som antall personer ut over en normal skoleklasse. Små grupper kan ferdes fritt, jf. friluftslovens bestemmelser. Ved vurdering av større arrangementer må det sikres en dialog mellom arrangør og forvaltningsmyndighet, slik at aktiviteten ikke kommer i konflikt med verneverdiene. Konkret vurdering av organisert ferdsel vurderes da opp mot verneformålet, jf. dispensasjonsadgangen etter § 8 i verneforskriften. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Holene naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Holene naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

14. Gyrhelleren naturreservat i Indre Østfold kommune, Viken

Totalareal ca. 2391 dekar hvorav ca 1877 dekar produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen: NVE har ingen merknader. Språkrådet tilrår å bruke navnet Gyrhelleren som er godkjent i SSR. Mer Villmark Nå er særlig tilfreds med opprettelsen av reservatet pga. størrelsen.

Fylkesmannen tilrår å endre navnet fra Jyrhelleren til Gyrhelleren etter innspill fra Språkrådet. Fylkesmannen tilrår at området vernes som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Gyrihelleren naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Gyrihelleren naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

15. **Sæter naturreservat i Indre Østfold kommune, Viken**

Totalareal ca. 79 dekar hvor alt er produktiv skog.

Inngrep: To hytter utenfor området har adkomst via vei gjennom området.

Hovedsynspunkter i høringen:

Kartverket viser til at offentlig bruk av skrivemåten for området er inkonsekvent, med formene Sæter, Seter og Sæther. Kartverket tar opp navnesak for Sæter for avklaring av skrivemåten i offentlig bruk. Sæter naturreservat vil være skrivemåten til eventuelt annet blir bestemt.

NVE viser til at det går en kraftlinje inntil området i øst, og viser videre til Trøgstad Elverk ASA. De viser også til at området grenser til reguleringsmagasinet Øyeren. Siden nordre deler av Øyeren er vernet allerede og det finnes flere verneområder som allerede går ned til HRV, vurderer NVE det som lite sannsynlig at heving av HRV vil bli aktuelt i framtiden.

Hafslund Nett AS viser til fortsatt nødvendig drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende energi- og nettanlegg, inklusive bruk av motorkjøretøy og nødvendig skogrydding må sikres i verneforskriften, primært som direkte unntak fra vernebestemmelsene. Det vises til at området mangler standardbestemmelser knyttet til fornyelse av linjen samt adgang til transport ved drift, vedlikehold og oppgradering.

Østfold O-krets ønsker unntak i § 4 for adgang til orienteringstrening for små grupper.

Områder med ravine/jordbakke-terreng er interessant for trening. Det pekes på at selv om dette er en sjelden naturtype i Norge, så er den vanligere på kontinentet.

Fylkesmannen tilrår navnet Sæter som i høringsforslaget.

Fylkesmannen viser til at forskriften regulerer bruk av reservatet til større arrangementer (§ 3d), tolkes som antall personer ut over en normal skoleklasse. Små grupper kan ferdes fritt, jf. frilufslovens bestemmelser. Ved vurdering av større arrangementer må det sikres dialog mellom arrangør og forvaltningsmyndighet slik at aktiviteten ikke kommer i konflikt med verneverdiene. Konkret vurdering av organisert ferdsel vurderes da opp mot verneformålet, jf. dispensasjonsadgangen etter § 8 i verneforskriften.

Fylkesmannen viser til at Trøgstad Elverk AS ikke har uttalt seg i saken. En kraftlinje går nord-sør utenfor forslaget østgrense. Fylkesmannen tar likevel inn standardbestemmelser knyttet til kraftlinjer, for bedre å sikre drift og vedlikehold av linjen. Området har også i vest en kraftlinje som går nord-sør langs Øyerns strandlinje, der vernegrensen følger HRV. Linjen knekker innover mot land, nord i verneforslaget. Vedlikehold av linjen dekkes av standardbestemmelsene for kraftlinjer.

Markvegetasjonen i ravinedalene er sårbar for tråkk og beiting. Det er lagt inn beiteforbud i et avgrenset område med raviner, i samråd med grunneier.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet viser til at grensen for det foreslåtte verneområdet følger HRV i Øyeren på deler av avgrensingen. NVE har uttalt at heving av HRV i dette området vil være lite aktuelt. Det ligger flere verneområder som allerede grenser ned til HRV, og boligområder, betydelig

infrastruktur og jordbruksareal vil kunne bli berørt hvis man hever HRV her. Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering av avgrensingen av Sæter naturreservat. Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Sæter naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Sæter naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

16. **Finnskutt og Haugen naturreservat i Rakkestad kommune, Viken**

Totalareal ca. 129 dekar hvorav ca. 125 dekar produktiv skog.

Inngrep: Gårdsveg til Haugen går gjennom området. Den ligger på en stor fylling over ravinen, og bekken er rørlagt her. Det er en kort traktorveg på samme fylling. En lavspentlinje til gården krysser området i nord.

Hovedsynspunkter i høringen:

NVE viser til at det går en kraftlinje gjennom området og viser til Rakkestad Energi AS.

Fylkesmannen tilrår å endre navnet fra Finnskutt-Haugen til Finnskutt og Haugen. Fylkesmannen viser til at Rakkestad Energi ikke har uttalt seg til verneforslaget, men at lavspentlinje som går gjennom området er hensyntatt gjennom verneforskriften. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Finnskutt og Haugen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Finnskutt og Haugen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

17. **Matholhøgda naturreservat i Aremark kommune, Viken**

Totalareal ca. 865 dekar hvorav ca. 827 dekar produktiv skog.

Inngrep: Tidligere vintervei/traktorspor vestfra i myrdrag til Kollerøddyvelen. Noe spor etter grøfting i sumpskog.

Hovedsynspunkter i høringen: NVE har ingen merknader til forslaget.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Matholhøgda naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Matholhøgda naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

18. **Vestfjella naturreservat (utvidelse) i Aremark og Halden kommuner, Viken**

Utvidelse ca 3076 dekar hvorav ca. 2685 dekar produktiv skog. Nytt totalareal ca. 16 278 dekar.

Inngrep: Det går en skogsbilvei inn i området fra sørøst til Rødvann og en fra øst til Skolleborgørvann. Det er 4 koier/hytter i området. Det er spor etter gruvedrift.

Hovedsynspunkter i høringen: NVE har ingen merknader til verneforlaget. Området ligger i nedslagsfeltet til Haldenvassdraget, som er et vernet vassdrag.

Mer Villmark Nå ønsker en liten grensejustering ved Rogdalshøgda. De påpeker for øvrig at de er særlig tilfreds med utvidelsen av dette reservatet.

Fylkesmannen viser til at de opprinnelig foreslo et større verneareal på den aktuelle eiendommen og at foreslått grense her følger et naturlig bekkeløp. Grensen opprettholdes som i høringsforslaget og i verneavtale med grunneieren.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Vestfjella naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Vestfjella naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

19. Lilleøya naturreservat i Halden kommune, Viken

Totalareal ca. 87 dekar hvorav ca. 86 dekar produktiv skog.

Inngrep: Båtplass for fritidsbolig, en jordkjeller, en gammel grøft i skogen sørøst på øya. Det går en kraftlinje gjennom området i sørøst.

Hovedsynspunkter i høringen:

NVE viser til at det går en kraftlinje gjennom området og henviser videre til Hafslund Nett. Grensen for verneområdet går ned til HRV i Femsjøenmagasinet. NVE viser til at Femsjøen ligger i et vernet vassdrag. Siden det finnes mye infrastruktur langs vannkanten vurderer NVE det som lite sannsynlig at det blir aktuelt å øke HRV.

Fylkesmannen viser til at Hafslund Nett ikke har uttalt seg til dette området og at lavspentlinjen som går gjennom området er hensyntatt i verneforskriften. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet viser til at området grenser mot regulert vassdrag Femsjøen, og grensen for det foreslåtte verneområdet følger HRV. Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering av avgrensingen av Lilleøya naturreservat.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Lilleøya naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Lilleøya naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

20. Burumtjern naturreservat i Marker kommune, Viken

Totalareal ca. 945 dekar hvorav ca. 804 dekar produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen:

NVE har ingen merknader til forslaget. Området ligger i nedslagsfeltet til Haldenvassdraget, som er et vernet vassdrag.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Burumtjern naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Burumtjern naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

21. **Budeiberget naturreservat (utvidelse) i Nordre Land kommune, Innlandet**

Utvidelse ca. 425 dekar hvorav ca. 365 dekar produktiv skog. Nytt totalareal ca. 1429 dekar.

Inngrep: En skogsbilveg går gjennom det foreslåtte verneområdet.

Hovedsynspunkter i høringen:

Riksantikvaren, DMF, NVE, Statnett SF og Statens vegvesen har ikke hatt merknader.

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oppland mener utvidelsen på en god måte vil fange opp de kjente huldrestryforekomstene i området, som er en av de største kjente forekomstene i tidligere Oppland fylke. I området er det vinterbeiteområder for storfugl.

Forsvarsbygg er tilfreds med at det generelle unntaket for militær operativ virksomhet og unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy er tatt med i verneforskriften.

Fylkesmannen viser til at det i samråd med en grunneier er gjort to mindre utvidelser på i alt ca 8 dekar, bl.a. for å bedre sammenhengen mellom ulike deler av området.

Fylkesmannen har gjort tilpasninger i verneforskriften etter høring for å ivareta hensynet til utkjøring av felt storvilt, oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt, vedlikehold og nødvendig opprusting av eksisterende veger og traktorveger som ligger innenfor og grenser inntil foreslåtte verneområder, og motorisert ferdsel på disse bl.a. i forbindelse med utkjøring av felt storvilt og i landbruksvirksomhet, oppsetting av gjerder og sankertrøer, etablering av nye stier, skiløyper og annen enkel tilrettelegging for friluftsliv, oppkjøring av skiløyper og etablering av saltplasser.

Til høring var det ikke foreslått bestemmelse i utkast til verneforskrift som gir hjemmel til nødvendig opprusting av skogsbilvegen gjennom området. Fylkesmannen vurderer det slik at det med tida kan bli behov for mindre opprustingstiltak langs vegen. Fylkesmannen har derfor tatt inn en slik bestemmelse i verneforskriften: § 7 h. *Nødvendig opprusting av eksisterende vei vist på vernekartet.*

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Budeiberget naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Budeiberget naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

22. **Bårvassåsen naturreservat i Indre Fosen kommune, Trøndelag**

Totalareal ca. 2144 dekar hvorav ca. 1422 dekar produktiv skog.

Inngrep: Kraftlinje i området. Forekomst av utenlandsk treslag i form av *Pinus contorta*.

Hovedsynspunkter i høringen:

Språkrådet stiller spørsmål om Skruddudalen er den riktige betegnelsen, og foreslår Bårvassåsen som mer dekkende.

Kartverket bemerker at navnet Skruddudalen ikke er registrert i SSR.

NVE påpeker kraftlinje, og at de generelle unntaksbestemmelser legges inn i forskriftene.

Fosen reinbeitedistrikt, driftsgruppe Sør anfører i konsultasjon at området overveiende er vinterbeite. Skogsmark med gammelskog er viktig for reindrifta, og i forhold til andre inngrep er vern en beskyttelse av driftsgrunnlaget for reindriften. Distriktet mener driften burde gå etter den tid enhver gjeldene reindriftslov, og er imot å drive etter dispensasjon. El-sykkel burde generelt være forbudt i utmark. Forskrifter bør i utgangspunktet være like. En del hovedtrekkleier vises på kart, men i praksis kan det være mange leier som rein trekker etter. I aktuell paragraf bør formulering være gamle/lavvo.

Fylkesmannen viser til at Skruddudalssetran og Skruddudalstjønnna ligger nord for området, mens Storbårvatnet, Litl-Børvatnet og Bårvassåsen ligger i tilknytning til og delvis inne i området. Fylkesmannen anbefaler Bårvassåsen naturreservat som navn.

Unntaksbestemmelser for drift av kraftlinjer legges inn i forskriften.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Bårvassåsen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Bårvassåsen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

23. **Vargøyia naturreservat i Indre Fosen kommune, Trøndelag**

Totalareal ca. 1636 dekar hvorav ca. 750 dekar produktiv skog.

Inngrep: To setervoller, Olatrøsetra og Rognåsetra, øst i området har rester etter bygninger.

Hovedsynspunkter i høringen:

NVE opplyser at en 66 kV regionalnettledning eid av NTE Nett går gjennom det planlagte verneområdet. Fosen Nett har områdekonsesjon i Vargøyia og står ikke på adresselista, de bør kontaktes. Forskriften mangler standardbestemmelser knyttet til drift, vedlikehold og fornyelse av kraft- og energianlegg, det bes om at dette tas inn. Statkraft leverte melding i 2006 om å etablere Benkheia vindkraft i dette området. I 2010 ble meldingen trukket tilbake.

Verneforslaget kommer derfor ikke i konflikt med vindkraftutbygging. Det er kartlagt digitalt vannkraftpotensial (197 kW) med inntak like utenfor områdegrense. Potensialet er lite og utbyggingspris er høy. NVE vurderer det derfor som lite sannsynlig at det vil være lønnsomt å realisere dette potensialet og NVE kjenner heller ikke til konkrete planer for utbygging.

Fosen Nett viser til at linja gjennom området tilhører NTE nett.

Fosen reinbeitedistrikt, driftsgruppe Sør anfører i konsultasjon at området Vargøyialia overveiende er vinterbeite. Skogsmark med gammelskog er viktig for reindrifta, og i forhold til andre inngrep er vern en beskyttelse av driftsgrunnlaget for reindriften. Distriktet mener at driften burde gå etter den tid enhver gjeldene reindriftslov, og er imot å drive etter dispensasjon. El-sykkel burde generelt være forbudt i utmark. Forskrifter bør i utgangspunktet være like. En del hovedtrekkleier vises på kart, men i praksis kan det være mange leier som rein trekker etter. I aktuell paragraf bør formulering være gamle/lavvo.

Fylkesmannen viser til at i konsultasjonen med reinbeitedistriktet ble det opplyst at Vargøyia først og fremst er vinterbeite i reindrifta. Det ble det framsatt ønske om at forskriftene har mest mulig lik oppbygning i forhold til reindriftras interesser. Fylkesmannen foreslår å flytte forskriftens § 7i om reindriftras nødvendige uttak av bjørk til brensel og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindrifutsutstyr til forskriftens § 4. Det er ikke ryddede flyttleier eller kjøretraséer i Vargøyia i dag, men behov kan oppstå. Fylkesmannen tar derfor muligheter for rydding av flyttleier og kjøretraséer inn i forskriftens § 7.

Fylkesmannen tilrår å ta inn standard bestemmelser knyttet til drift, vedlikehold og fornyelse av kraft- og energianlegg i forskriften, slik NVE ber om. Fylkesmannen har vært i kontakt med Fosen Nett om saken, slik NVE har bedt om. De har ingen interesser i saken, da kraftlinja gjennom området tilhører NTE Nett.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet viser til at Fylkesmannen foreslår å flytte forskriftens punkt om reindriftras nødvendige uttak av bjørk til brensel og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindrifutsutstyr fra § 7 til § 4. I de fleste nyere skogvernområder i fylket står denne formuleringen i § 4. Det vurderes derfor ikke å være i strid med praksis.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Vargøyia naturreservat.

Klima- og miljødepartementet foreslår at grensen justeres i sør slik at kraftledningen ikke inngår i verneområdet. Arealet som utgår er i hovedsak snauffjell og små arealer med marginal fjellskog uten kjente viktige naturverdier.

For Vargøyia er det ikke kartlagt naturtypeområder. Formuleringen om dette i aktuelt punkt i verneforskriften § 4 tas derfor ut. Den aktuelle formuleringen blir da i § 4 for Vargøyia blir da: "Reindriftras nødvendige uttak av bjørk og småvirke til brensel på stedet og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindrifutsutstyr, i samsvar med forvaltningsplan."

KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår at Vargøyia naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

24. Sjølingelve naturreservat i Flå kommune, Viken

Totalareal ca. 598 dekar hvorav ca. 565 dekar produktiv skog.

Inngrep: Det går traktorveier inn i området.

Høringsuttalelser: NVE peker på at det i forskriften er tatt hensyn til at adkomst for vedlikehold av kraftlinjen som går gjennom verneområdet skal kunne behandles etter den generelle unntaksbestemmelsen i § 4 og den spesifiserte dispensasjonsbestemmelsen i § 7. NVE mener det er litt vanskelig å se på kartet om den foreslåtte avgrensninger er tilpasset nødvendig avstand til linjen, men det ser ut som avstanden kan være tilstrekkelig.

Fylkesmannen har tilpasset vernegrensen slik at den ikke skal komme i konflikt med kraftledningen med tilhørende ryddebelte. Det er heller ikke mottatt merknader fra Glitre Energi Nett. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Sjølingelve naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Sjølingelva naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

25. Veteren naturreservat i Flå kommune, Viken

Totalareal ca. 3783 dekar hvorav ca. 2600 dekar produktiv skog.

Inngrep: Det ligger ei hytte i verneforslaget, og det går det en traktorvei inn i området.

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat som foreslått.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Veteren naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til innspill fra Miljødirektoratet om at det i slutfasen er foretatt endringer i avgrensningen, bl.a. er det tatt ut et større areal i sør etter ønske fra grunneier. Arealet endres fra ca. 4111 dekar til ca. 3783 dekar.

I forskriften tilrår Fylkesmannen å ta inn en bestemmelse i §7 som åpner for at det kan settes opp en gapahuk på eiendommen gnr/bnr 28/2. Grunneier har ønske om å etablere en enkel gapahuk ved Nattkvarhaugen, og har hatt dialog med Flå kommune om det. Gapahuken skal omsøkes til kommunen, men det er ikke gjort enda. Det foreligger ikke endelig tegninger eller nøyaktig plassering p.t. Fylkesmannen mener det kan aksepteres at det settes opp en enkel gapahuk på eiendommen, men tilrår at bestemmelsen tas inn under §7 da utforming og plassering ikke er endelig avklart.

Miljødirektoratet støtter disse endringene Fylkesmannen har foreslått.

Departementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Veteren naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

26. Skirvedalen naturreservat (utvidelse), Tinn kommune i Vestfold og Telemark og Rollag kommune i Viken

Utvidelse ca. 209 dekar. Nytt totalareal ca. 24 628 dekar.

I Miljødirektoratets skogverntilråding i april 2019 inngikk eiendommen 162/5 i Tinn kommune som en del av utvidelsen av Skirvedalen naturreservat. Vern av dette arealet ble utsatt ved vernevedtaket i 2019, i påvente av avklaring om frivillig skogvern. Det er nå inngått avtale om frivillig vern og også dette arealet foreslås vernet.

Hovedsynspunkter i høringen (gjelder hele den større utvidelsen foreslått i 2019):

Bane NOR SF, Statnett SF og Forsvarsbygg har kommet med uttalelse til høringen og har ikke hatt merknader til utvidelsen av området.

Miljødirektoratet tilrår utvidelse av Skirvedalen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at Skirvedalen naturreservat utvides som foreslått i henhold til vedlagte forskrift og kart.

27. Sandvik naturreservat i Fyresdal kommune, Vestfold og Telemark

Totalareal ca. 1946 dekar hvorav ca. 1500 dekar produktiv skog.

Om saksbehandlingen: KLD utsatte høsten 2019 sluttbehandling av forslaget om vern av området i påvente av mer informasjon knyttet til potensial for framtidig heving av høyeste

regulerte vannstand (HRV) i området. I brev fra KLD til Miljødirektoratet datert 14. februar 2020 fikk Miljødirektoratet oppdrag om å gi departementet en ny tilråding om vern av Sandvik naturreservat. Oppdraget omfattet også et samarbeid med NVE om innhenting av informasjon om potensial for heving av HRV samt vurdering av mulige tekniske løsninger og hva en heving kan bety i økt produksjon og reguleringsevne. Hvis heving av HRV ble vurdert som realistisk måtte konsekvensene for verneverdiene vurderes, og behovet for vern avveies mot behovet for fornybar kraft, jf. naturmangfoldloven § 14.

Miljødirektoratet har etter Fylkesmannens tilråding hatt møte med NVE, Skagerak Kraft AS og Arendals Vasdrags Brugseierforening.

Nedenfor gjengis merknader etter Fylkesmannens tilråding og Miljødirektoratets vurderinger. For nærmere detaljer vises til Miljødirektoratets tilråding av 15.4.2020.

Hovedsynspunkt i høringen:

Språkrådet tilrår å endre skrivemåte fra Sandvika til Sandvik i samsvar med skrivemåten i SSR og uttalen i herredsregisteret.

NVE har bedt om at det vurderes en buffersone ned mot magasinet som tar høyde for mulig framtidig ombygging av kraftverket, eller at det vurderes å ta inn å ta inn under spesifiserte dispensasjonsbestemmelser (§ 7) i forskriften at det kan åpnes for å heve reguleringsgrensen i framtiden, dersom det blir gitt konsesjon til det.

Fylkesmannen tilrår å endre navnet i samsvar med Språkrådet innspill.

Fylkesmannen skriver at NVE har vist til at det kan være aktuelt med en økt regulering av Napevatn i framtiden. NVE har påpekt at framtidig konsesjonsprosess for endret reguleringsgrense vil kreve nye vurderinger med hensyn til påvirkning av naturmangfold, verneverdier og miljø. Fylkesmannen mener derfor det vil være tilrådelig å ta inn et nytt punkt i § 7: "Mindre endring av HRV ved framtidig endring av konsesjon for regulering av Napevatn". Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift og navn som beskrevet og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Merknader etter Fylkesmannens tilråding

Skagerak Kraft AS har på oppfordring fra NVE gitt supplerende informasjon om Napevatn reguleringsmagasin og Fjone kraftverk samt konsekvenser en ev. heving av HRV har for produksjon og reguleringsevne.

Napevatn reguleringsmagasin er en del av Arendalsvassdraget, der Arendals Vasdrags Brugseierforening (AVB) har reguleringskonsesjon. Skagerak Kraft eier og drifter Fjone kraftverk som har Napevatn som største reguleringsmagasin og inntaksmagasin. Napevatn har HRV 512,13 moh., LRV 487,13 moh. og en magasinkapasitet på 216,0 Mm³. Overflaten ved HRV er litt over 10 km². Fjone kraftverk har en middelproduksjon på 130 GWh siste 10 år. Napevatn bidrar til å sikre at det finnes nok vann tilgjengelig for å sikre minstevassføring i Arendalsvassdraget om sommeren. Napevatn benyttes også aktivt til flomdemping for å bedre situasjonen nedover i Arendalsvassdraget, men dette krever at regulant har tilstrekkelig demping i magasinet.

Skagerak Kraft er i utgangspunktet positive til Fylkesmannens arbeid med å verne nye og uberørte områder. I områder med eksisterende energi- og kraftanlegg er imidlertid utgangspunktet at anlegget skal kunne drives og vedlikeholdes på en sikkerhetsmessig og økonomisk forsvarlig måte. Foreslått grense til Sandvika naturreservat går helt ned til HRV og vil begrense framtidige muligheter for ytterligere regulering av magasinet. Avgrensningen til

det foreslåtte naturreservatet bes tilpasset på en slik måte at de aktuelle vernebestemmelsene ikke er til hinder for drift og vedlikehold av dagens anlegg, og ikke vil medføre vesentlige negative virkninger for videre fornybar kraftproduksjon, jf. naturmangfoldloven § 14.

Eventuelle virkninger/restriksjoner for Napevatn reguleringsmagasin som følge av verneforslag om Sandvik naturreservat.

I det rettslige overskjønnet 6.5.1970 ble det gitt erstatning opp til HRV + 1m. Skagerak Kraft mener at det uansett ikke kan vedtas et naturreservat som båndlegger arealet ned til HRV siden dette arealet allerede er erstattet. I så fall vil et vernevedtak være direkte i strid med reguleringskonsesjonen. Årsaken til at det ble gitt erstatning til grunneiere opp til HRV+1m er at vannstanden i enkelte år kan bli høyere enn HRV, og kan medføre ulemper pga. varierende flomvannstander.

Skagerak Kraft mener vernegrensen bør endres slik at det settes av en sone på noen høydemeter over HRV+1m. Dersom regulant, kraftverkseier og myndighetene finner det hensiktsmessig å endre på HRV på et senere tidspunkt, kan dette gjennomføres uten å komme i konflikt med vernevedtaket. Framtidens klima er usikkert. Nedbørintensitet og -hyppighet er i endring og ingen vet nøyaktig hvordan det vil kunne bli i årene som kommer. Samtidig forventes det at samfunnet vil ha behov for både mer kraftproduksjon og nok fleksibilitet til å ha mulighet til å produsere elektrisitet ved hjelp av vannkraft akkurat når det er behov. Man mener derfor at det er viktig at myndighetene ikke innfører strengere restriksjoner som gjør at tiltak som kan gi høyere fleksibilitet kan bli vanskelig å få til i framtiden.

Skagerak Kraft viser til at det er flere egenskaper ved Napevatn som reguleringsmagasin som gjør at en mener at det er viktig å sørge for at man holder denne muligheten åpen:

- En mindre økning i HRV båndlegger et begrenset areal, men gir vesentlig økning i magasinivolum: Overflaten til Napevatn er vel 10 km². Det betyr at 1 meter høyere HRV gir en økning i magasinivolum på ca. 10 Mm³. På vedlagt kart over Napevatn er området som vil bli berørt ved 4 meter høyere HRV merket av. Dette vil øke magasinkapasiteten med over 40 Mm³, tilsvarende nesten 20 % økning. En økning i magasinkapasiteten vil kunne øke fleksibiliteten i kraftverket. Større magasinkapasitet gjør at man i enda større grad enn i dag kan produsere når samfunnet etterspør kraft og kan stoppe/redusere produksjonen når det er overskudd av ikke-regulerbar kraft som vind og sol.

Økning av HRV med 4 meter til 516,13 meter, pluss 1 meter til flom- og erosjonsone, båndlegger en liten andel av arealet til det foreslåtte Sandvika naturreservat. Arealet mellom dagens HRV +1m og HRV+ 4m + 1m er om lag 44 daa.

En økning i HRV og magasinivolum gir ikke høyere tilsig og i liten grad økt kraftproduksjon, men det gir større fleksibilitet og mulighet til å produsere denne kraften når samfunnet har behov.

- Økt magasinkapasitet vil også kunne bidra til større mulighet for flomdemping, og dermed lette trykket lenger ned i Arendalsvassdraget i perioder med høy og intens nedbør. Spesielt vil dette kunne bidra om sensommeren/høsten når de fleste magasiner allerede er fylt opp etter snøsmeltingen.
- Fjone kraftverk har et stort magasin nedstrøms; Nisser. Dette gjør at det ligger godt til rette for å installere pumpe og pumpe vann fra Nisser opp til Napevatn når samfunnet har stort overskudd av kraft. En slik pumpe vil kunne bidra til enda bedre fleksibilitet i kraftsystemet, med svært begrensede miljøkonsekvenser.

Skagerak Kraft har ikke kvantifisert hva de ovennevnte tiltakene kan gi av verdi, fleksibilitet eller flomdemping. Det vises til at endring i klima, nedbørsvariasjoner og utbygging av ikke-regulerbar kraft vil påvirke Norges kraftproduksjon og kraftsystem i framtiden. Skagerak Kraft

vil derfor uttrykke et sterkt ønske om at det ikke innføres restriksjoner nær Napevatn som vanskeliggjør muligheten til å tilpasse reguleringen til behovet for fleksibilitet og kraftproduksjon i et framtidig Norge.

Skagerak Kraft viser til at etterspørselen etter fleksibilitet i det framtidige kraftmarkedet forventes å bli langt høyere enn i dag. Napevatn er godt egnet til å levere denne type tjenester med begrensede virkninger for miljøet i Napevatn og Nisser. Etter Skagerak Krafts vurdering er den samfunnsmessige verdien av å holde muligheten åpen for en mindre heving av HRV betydelig, og dette må vektlegges ved fastsetting av vernegrensene av Sandvika naturreservat. Etter Kraftlagets vurdering er det vanskelig å se for seg at det kan etableres et tilsvarende magasinivolum med mindre konsekvenser for miljø og samfunn enn den skisserte hevingen av HRV i Napevatn.

Skagerak Kraft er kjent med og stiller seg bak uttalelse fra AVB.

Arendals Vasdrags Brugseierforening (AVB) har reguleringskonsesjonen i Arendalsvassdraget hvor Napemagasinet er et viktig magasin. Agder Energi og Arendals Fossekompani har i tillegg til Skagerak Kraft eierandeler i reguleringen. Napemagasinet har manøvreringsrelement og skjønnsforpliktelser som AVB administrerer og er forpliktet til å følge.

AVB mener foreslått verneplan ikke er forenlig med AVB sine forpliktelser meddelt i konsesjon og bestemmelsene i manøvreringsreglementet. AVB har i overskjønnet erstattet den øverste meteren over HRV til grunneierne som ble berørt ettersom vannstanden år om annet vil være høyere og kan medføre ulemper som utvasking som følge av varierende flomvannstander. Dagens flomberegninger gir flomverdier (Påregnelig Maksimal Flom) med vannstandsstigning 1,15 meter over HRV. Vannkanten langs magasinet vil derfor være utsatt for utvasking og varierende vannstand også over HRV.

Dersom AVB blir pålagt å regulere annerledes i forhold til forutsetningene gitt ved tildeling av konsesjon for å ta hensyn til mulig overtopping og dermed ikke regulere magasinet fra HRV til LRV samt forhindre større flommer nedstrøms i Nisser og videre ned i vassdraget, vil AVB motsettes seg enhver form for vern ned mot HRV. AVB har ved andre magasin, som f.eks. Nesvatn søkt konsesjonsavdelingen i NVE og fått innvilget vannstandsøkninger over HRV for å begrense skadene nedstrøms i vassdraget.

AVB har ikke blitt forelagt dokumentasjon som viser avveining av AVB som regulant og verneverdier ned mot HRV for Sandvik naturreservat. Napemagasinet egner seg godt til endring av reguleringsgrenser. Samfunnsmessige verdier som økt reguleringssevne kan vise seg å være et godt samfunnsnyttig tiltak for økt fornybar kraftproduksjon og endringer i tilsig.

Dersom myndighetene opprettholder forslag om vern av Sandvik naturreservat, foreslår AVB en mindre endring av vernegrensen. AVB foreslår at grensen flyttes til HRV +5 meter + verdier som PMF vil gi ved fremtidige flomberegninger. Flomberegninger skal gjøres hvert 15 år og kan endre seg med endrede bestemmelser fra myndighetene og fremtidig endring av nedbør og tilsig. Arealet endringen medfører langs reguleringssonen og resten av Sandvik-området vil være lite i forhold til resterende område for foreslått vern.

AVB har ansvar for drift og vedlikehold av reguleringen. Utvasking og eventuell arrondering i vannkanten og andre tiltak som AVB må gjennomføre ved drift og vedlikehold av magasinet samt andre vassdragstiltak som følge av reguleringen, krever tilgang til området. Det kan også være pålegg fra myndigheter som kan komme i konflikt med vernebestemmelsene. AVB må derfor ha et generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene ved planlagt drift og vedlikehold dersom vern innføres.

AVB skriver avslutningsvis at de ikke har hatt mulighet til å behandle verneforslaget og gi innspill i prosessen. AVB sitt tilsigsfelt og interesseområdet er på 4000 kvadratkilometer og AVB har dermed begrenset mulighet dersom endrede forutsetninger i reguleringsområdet gjøres uten at AVB tilskrives. AVB forbeholder seg dermed retten til å få saken behandlet på nytt dersom forslaget om vern ned mot HRV opprettholdes.

Miljødirektoratets vurdering og tilråding

Miljødirektoratet har gjennomført møte med NVE, Skagerak Kraft AS og Arendals Vasdrags Brugseierforening (AVB). Både AVB og Skagerak Kraft legger vekt på at de er positive til Fylkesmannens arbeid med vern av nye og uberørte arealer.

Forslaget til Sandvik naturreservat grenser mot Napevatn som reguleres aktivt til både kraftproduksjon og i forbindelse med flomdemping. Napevatn er det største magasinet i reguleringen av Fjone kraftverk.

I det rettslige overskjønnnet i 1970 ble det gitt erstatning opptil en meter over høyeste regulerte vannstand (HRV) for å kompensere for erosjon, nødvendig hogst og rydding i forbindelse med reguleringen og varierende flomvannstander. Vernevedtak som avgrenser Sandvik ned til HRV vil derfor komme i konflikt med reguleringsområdet.

Napevatn kan ifølge NVE og regulanten brukes aktivt til flomdemping med relativt små negative konsekvenser for samfunnet. Sist Napevatn ble brukt for å holde vann i forbindelse med flom var høsten 2015. Flom i nedenforliggende Nisser kan føre til store negative konsekvenser for eksisterende infrastruktur og samfunnsinteresser.

Etterspørsel etter mer regulerbar kraft øker, og vil i fremtiden kreve mer fleksibel kraftproduksjon i vannkraftverk som allerede er regulert. Ifølge NVE er Napevatn et av få steder i Norge hvor endringen i reguleringen kan foretas med relativt små negative konsekvenser for miljø og samfunn. Napevatn har bratte kanter og stor overflate. En meter økning i HRV vil øke magasinkapasitet med ca. 10 Mm³. Dette er en stor økning i forhold til det relativt begrensede arealet som båndlegges. Skagerak Kraft vurderer at det kan bli aktuelt i fremtiden å søke konsesjon om å øke HRV med inntil 4 meter + 1 meter på grunn av økt etterspørsel etter regulert kraft. Ifølge Skagerak Kraft kan en slik økning foretas med relativt begrensa ombygginger av eksisterende dam, vannvei og kraftverk.

Skogbildet i det foreslåtte naturreservatet er relativt ensartet, med høy andel produktiv skog, stedvis også helt ned til eksisterende HRV. De viktigste kvalitetene er i de fire kjerneområdene som er kartfestet gjennom den naturfaglige undersøkelsen i 2018. To av disse strekker seg ned til HRV ved Napevatn. Området er i kartleggingsrapporten vurdert å ligge mellom lokal og regional verdi (*-**).

En økning av HRV med 4 + 1 meter, som Skagerak Kraft skisserer, tilsvarer at man legger vernegrensen omtrent på høydekurve 517 m.o.h. En slik endring av HRV kan gjennomføres uten at det vil ha betydelig negativ påvirkning på infrastruktur eller andre samfunnsinteresser. Strandkanten ned mot Napevatn er stedvis ganske bratt, og det ligger få bygninger langs vannet. Samtidig er økningen forbundet med relativt lite miljøinngrep. Økningen vil redusere totalareal på ca. 41 daa i det foreslåtte Sandvik naturreservatet. Både øst og vest i området omfatter dette arealbeslaget lite skog. Her er det bratt og i vest urete. To av kjerneområdene strekker seg delvis ned mot HRV, men ut fra våre beregninger vil en endring som beskrevet kun beslaglegge ca. 2 dekar kjerneområdeareal av totalt ca. 149 dekar. Endringen i dette tilfellet berører et begrenset areal, og Miljødirektoratet vurderer at verneverdiene i området i liten grad blir berørt av denne endringen. Ingen av de registrerte artsfunnene ligger innenfor det arealet som foreslås tatt ut.

Selv om noe areal tas ut av verneforslaget betyr ikke det nødvendigvis at det vil bli søkt om konsesjon for å øke HRV, eller at en slik konsesjon vil bli gitt. NVE er konsesjonsmyndighet i slike saker, og en eventuell søknad og saksprosess må følge vanlig saksgang.

Vern av områder etter naturmangfoldloven er å anse som varige tiltak som på ulike måter vil påvirke ulike samfunnsområder. Det er derfor også viktig at man i størst mulig grad fanger opp, og får muligheten til å vurdere effektene for alle berørte samfunnsområder.

Miljødirektoratet er enig med NVE om at berørte regulanter og kraftselskap skal involveres tidlig i verneprosessen slik at de kan gi mer konkrete innspill om nytte i forbindelse med blant annet regulering og flomsikring. Det er viktig at Fylkesmennene setter kraftselskap og regulant på adresseliste ved både oppstartsmelding (kunngjøring) og høring, men NVE skal også sørge for å sende kopi av sine uttalelser til berørte selskap. Samtidig skal NVE be berørte selskap gi konkrete innspill. Miljødirektoratet og NVE er også enige om at NVE og berørte selskap gjennom høringsprosessen skal være tydeligere på nytten av reguleringen og ev. flomsikring for de enkelte berørte områdene. De skal også så langt som mulig belyse fremtidig endringer. Vernemyndighetene (Fylkesmenn og Miljødirektoratet) skal på sin side sørge for at det følger en utfyllende beskrivelse av geografisk omfang og verdi av kjerneområder og øvrig areal som ligger nær reguleringsmagasin.

Miljødirektoratet foreslår at områdets avgrensning endres for å imøtekomme innspill knyttet til en eventuell framtidig økt HRV for Napevatn. Det totale vernearealet reduseres dermed med 41 dekar, fra 1987 til 1946 dekar.

I tidligere tilrådte forskrift var det foreslått å ta inn et punkt om å kunne åpne for en begrenset økning av HRV etter søknad i § 7 i). Denne formuleringen er nå tatt ut av verneforskriften.

Miljødirektoratet tilrår vern av Sandvik som naturreservat, med de endringer i avgrensning og verneforskrift som framkommer av begrunnelsen overfor og av vedlagte vernekart og forskrift.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår at vernegrensen flyttes til kote 517 m.o.h.. KLD tilrår vern av Sandvik naturreservat jf. vedlagte forskrift og kart.

28. Hovdefjell naturreservat, Vegårshei og Åmli kommune, Agder

Totalareal ca. 2390 dekar hvorav ca. 2309 dekar produktiv skog.

Inngrep: Traktorveger. Det er mye ferdsel knyttet til toppen av Hovdefjell.

Hovedsynspunkter i høringen:

Vegårshei kommune er tilfreds med at det er gjort unntak fra vernebestemmelsene slik at merke sti til Hovdefjell, og de store friluftinteressene knyttet til denne, kan opprettholdes.

Åmli kommune er fornøyd med at Fylkesmannen har hensyntatt innspill til oppstartmeldingen og lang på veg har justert avgrensingen av verneområdet i samsvar med dette.

DMF viser til at det i kartbasen fra NGU er registrert to feltspatforekomster som ligger tett på foreslått grense for naturreservatet. Det er ikke tilgjengelig tilstrekkelig data for å vurdere potensiell verdi for utvinning av industrimineraler i fremtiden, og det er heller ikke registrert bergrettigheter eller mineraluttak innenfor eller nær det foreslåtte verneområdet. DMF har ingen merknader til verneforslaget, men minner om at hvis ny kunnskap i fremtiden viser at det fins viktige forekomster må eventuelt uttak vurderes på grunnlag av naturmangfoldloven § 48.

NVE uttalte at de ikke ser konflikter med sine interesseområder. I forskriften er de generelle standardbestemmelsene for energi- og kraftanlegg med. Agder Energi Nett AS har kommentert i oppstartsmeldingen at de har eksisterende anlegg i området og bedt om at det tas hensyn til.

Fylkesmannen har gjort en mindre grensejustering nordvest i området for å få med bestand av gammelskog tilsvarende en økning i vernet areal på 19 dekar. Fylkesmannen vært i kontakt med Vegårshei kommune om pågående arrangement i området. Årlig deltar om lag 40 personer i et bakkeløp og inntil 120 personer på friluftsgudstjeneste. Ingen av arrangementene påvirker verneverdier av betydning. Det er derfor foreslått bestemmelser i § 4 om dette. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart med endringene fra høringsforslaget som beskrevet.

Miljødirektoratet mener grensejustering etter høring medfører en mer fornuftig arrondering for både grunneier og verneområdeforvaltningen. Utvidelsen er liten og omfatter kun skogareal. Vi finner ikke at andre interesser vil bli berørt av denne endringen. Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Hovdefjell som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Hovdefjell naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

29. Linddalsfjellet og Sydalen naturreservat (utvidelse) , Evje og Hornnes kommune, Agder

Utvidelse ca. 2040 dekar hvorav ca. 1906 dekar produktiv skog. Nytt totalareal ca. 6828 dekar.

Inngrep: Det går en traktorveg gjennom utvidelsesarealet.

Hovedsynspunkter i høringen: NVE: Området for utvidelsen av Linddalsfjellet og Sydalen ligger i nærheten av en 22 kV-linje som eies av Agder Energi Nett. NVE regner med at Agder Energi Nett vil uttale seg dersom standardbestemmelser om drift og vedlikehold av kraftlinjer mm. Ikke er stilstrekkelige.

Evje og Hornnes kommune ber om at et område i nederste del av lisdida tas ut av verneforslaget. Her finnes 200 dekar skog i hogstklasse 2 og 3. Det vil være behov for vedlikehold og oppgradering av Skatebuvegen, det er betydelig areal bakenforliggende skog som vil ha eneste adkomst for skogsdrift via denne veien.

Fylkesmannen viser til at det etter høring er tatt ut to områder med furuskog, som til sammen utgjør ca. 45 dekar. En liten del av dette arealet samsvarer med det arealet Evje og Hornnes kommune ønsket tatt ut. Fylkesmannen har hatt dialog med grunneier om det arealet kommunen ønsker ut, men velger likevel å ta det med i tilrådingen blant annet av hensyn til arrondering av området. Skatebuvegen er markert i vernekartet og det foreslås bestemmelse om bruk vedlikehold samt bruk til drift av bakenforliggende arealer. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer som beskrevet over.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår utvidelse av Linddalsfjellet og Sydalen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til at arealet kommunen ber om at grenses ut ligger vanskelig tilgjengelig ned mot Dåsvatnet. Området kommunen ønsker tatt ut omfatter ett kjerneområde (verdi B) og leveområder for truede arter kartlagt gjennom skogbrukets sertifiseringssystem. Innenfor arealet ligger det tre teiger med tilsammen ca. 30 dekar i hogstklasse 2, ca. 20 dekar i hogstklasse 3. Resterende areal er skog i hogstklasse 5, på relativt

god bonitet. Kun et mindre areal helt nordvest i utvidelsesområdet er vurdert som ikke verneverdig i den naturfaglige undersøkelsen av området. Departementet vektlegger imidlertid at dette arealet og de mindre arealene med yngre skog på sikt vil utvikle viktige vernekvaliteter.

KLD viser til at det er tatt ut 5 dekar nord for hytte ved Krossen for å hindre at trær i verneområdet skal falle over hytta.

KLD slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår vern av Linddalsfjellet og Sydalen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

30. Kvelderøningen naturreservat, Larvik kommune, Vestfold og Telemark

Totalareal ca. 1020 dekar hvorav ca. 880 dekar produktiv skog.

Hovedsynspunkter i høringen: NVE uttaler at en mindre del av det foreslåtte verneområde grenser til en 24 kV distribusjonslinje som eies av Skagerk Nett AS. Ut fra høringskartet går det ikke an å si om foreslått vernegrense ligger utenfor ryddebeltet. Det må tas inn bestemmelser om drift og vedlikehold i §§ 4, 6 og 7.

DMF uttalte at det ikke er registrert viktige mineralske ressurser i det planlagte verneområdet. Det er registrert en liten lokalt viktig ressurs av sand og grus ca. 200 meter øst for vernegrensen. Her er det også registrert to masseuttak, der det ene opplyses å være i sporadisk drift mens det andre er nedlagt. Ca. 600 meter fra verneområdet er det registrert nefelinsyenitt. Forekomsten vil ut fra kunnskap DMF besitter ikke komme i konflikt med verneområdet.

Fylkesmannen presiserer at forslaget til vernegrense er lagt utenfor ryddebeltet til kraftlinjen. Fylkesmannen mener derfor Skagerak Netts interesser bør være ivaretatt i forhold til drift og vedlikehold. Skagerak Nett har ikke uttalt seg til høringen. Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart og forskrift i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannen og tilrår vern av Kvelderøningen naturreservat.

Klima- og miljødepartementet er av Miljødirektoratet informert om at det utgår et areal på ca 28 dekar på gnr./bnr 2090/7 i sørøstre del av området, da det her ikke er inngått avtale om frivillig vern. KLD slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet og tilrår vern av Kvelderøningen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Endring av verneforskrift for Badstudalen naturreservat, Lillesand kommune, Agder

Bakgrunn: Badstudalen naturreservat i Lillesand kommune ble vernet 11.12. 2015 og utvidet 21.6.2019, og har totalareal på ca. 1727 dekar. Formålet med naturreservatet er å bevare en stor, intakt forekomst av truet, lavereliggende og til dels svært rik edelløvskog i nemoral sone med tilhørende stedegent og sjeldent artsmangfold. Fylkesmannen i Agder sendte i desember 2019 tilrådning til Miljødirektoratet om mindre endringer i verneforskriften.

Fylkesmannen viser til at det er feil gårdsnummer på flere eiendommer som er listet opp i verneforskriften § 2. Fylkesmannen har gjennomgått hvilke eiendommer som er berørt og tilrår at lista i § 2 endres til gnr./bnr. 54/3, 54/22, 54/23, 54/24 og 55/89 i Lillesand kommune. I tillegg viser Fylkesmannen til at det ved utvidelsen av naturreservatet i 2019 kom innspill fra IL Høvdingen og Høvåg Museums- og Historielag om at det var ønskelig å brenne bål på

allerede etablerte bålplasser ved husmannsplassene Plassen, Sjømyr og Ulsholmen. Innspillet ble ikke vurdert eller kommentert i Fylkesmannens tilrådning om utvidelse av verneområdet. Ettersom bålbrenning på de allerede etablerte bålplassene ved husmannsplassene Plassen, Sjømyr og Ulsholmen vurderes å ikke være i strid med vernets formål eller å true verneverdiene i naturreservatet, tilrår Fylkesmannen at det tas inn et generelt unntak fra vernebestemmelsene for bålbrenning på disse bålplassene.

Miljødirektoratet viser til at direktoratet er delegert myndighet til å rette feil i oppstillingen av berørte gårds- og bruksnummer i verneforskriften, men den delegerte myndigheten omfatter ikke endring av bestemmelsene knyttet til bålbrenning.

Miljødirektoratet er enig i Fylkesmannens vurdering av at det kan tas inn unntak fra bålbrenningsforbudet på de etablerte bålplassene i området. Bålbrenning på de aktuelle bålplassene vurderes ikke å ville påvirke verneverdiene negativt eller være i strid med verneformålet. Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens tilrådning og tilrår endringer i verneforskriftens § 4 i tråd med Fylkesmannens forslag. Miljødirektoratet tilrår samtidig retting av fylkesnavn i forskriftens tittel.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og tilrår endring av verneforskriften for Badstudalen i henhold til vedlagte forskrift.

Oppheving av tidligere forskrift – Femundsmarka nasjonalpark

Bakgrunn: Forskrift om verneplan for Femundsmarka, vedlegg 1, vern av Femundsmarka nasjonalpark, Røros og Engerdal kommuner, Sør-Trøndelag og Hedmark ble fastsatt ved kongelig resolusjon 9. juli 1971. Forskriften ble endret ved forskrift 22. november 1974 med den noe misvisende tittelen "Forskrift om fredning av Femundsmarka nasjonalpark, Engerdal kommune, Hedmark". Bestemmelsene i endringforskriften ble i sin helhet erstattet ved en fullstendig revisjon av den opprinnelige forskriften i 2003, og har etter dette vært uten praktisk betydning. Ved en inkurie ble ikke endringsforskriften da opphevet. Departementet foreslår nå oppheve endringsforskriften. Opphevingen får ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

Klima- og miljødepartementet tilrår: Forskrift 22. november 1974 nr. 4 om fredning av Femundsmarka nasjonalpark, Engerdal kommune, Hedmark fylke oppheves.

9. Økonomiske og administrative konsekvenser

9.1. Samfunnsøkonomiske konsekvenser

Klima- og miljødepartementet viser til at med de endringer og tilpasninger som er foreslått er det i verneplanprosessen ikke avdekket vesentlige negative samfunnsmessige konsekvenser av verneforslaget. Verneforslaget er justert på en rekke punkter, særlig mht. avgrensninger og verneforskrifter for å imøtekomme og hensynta ulike interesser.

9.2. Offentlige kostnader

De offentlige kostnadene ved opprettelse av verneområdene som foreslått er knyttet til erstatningsutbetalinger og forvaltning. Den viktigste kostnaden ved skogvern er erstatning til grunneier, i hovedsak for båndlegging av skog og påfølgende tap av hogstinntekt. Kostnadene

til forvaltning og skjøtsel av skog som er vernet er derimot oftest begrensede, fordi skog som vernes som naturreservat oftest best vil opprettholde og videreutvikle vernekvalitetene ved fri utvikling uten behov for aktive skjøtselstiltak. Alle kostnader til vern og forvaltning av områdene vil dekkes innenfor KLDs gjeldende budsjettamme.

I skogvernarbeidet vektlegges at de viktigste skogområdene bør fanges opp ved vern, slik at man sikrer kostnadseffektiv oppnåelse av de vedtatte målene som er nevnt i kap. 1. Områder som er vurdert å ikke ha tilstrekkelige vernekvaliteter, tas ut før det meldes oppstart for verneprosess. For privateide frivillig vern områder innebærer det at myndighetene takker nei til tilbud om vern.

For å sikre et godt og oppdatert faglig grunnlag for skogvernet gjennomføres regelmessig faglige evalueringer. Det ble i 2017 gjennomført en slik evaluering, som gir et godt grunnlag for å gjennomføre skogvernet slik at det kan medvirke effektivt til å nå det nasjonale målet om å bevare et representativt utvalg av norsk natur og det nasjonale målet om å bevare arter og naturtyper. Evalueringen tar utgangspunkt i det vedtatte målet om vern av 10 % av skogarealet. For å sikre et kostnadseffektivt skogvern med høy faglig kvalitet trengs også god oversikt over hvor de viktigste skogområdene er. Som grunnlag for skogvernarbeidet gjennomføres derfor systematiske registreringer av skogtyper som er viktige i skogvernet.

Klima- og miljødepartementet vurderer at de foreslåtte verneområdene vil bidra til å oppnå de mål og føringer Stortinget har vedtatt for skogvernet.

9.3. Privatøkonomiske kostnader

Tapte inntekter for privatpersoner som følge av at igangværende bruk ikke kan fortsette, erstattes etter bestemmelsene i naturmangfoldloven. Erstatningene i saken er i all hovedsak knyttet til at skog som tømmerressurs ikke kan hogges i verneområdene.

9.4. Administrative konsekvenser

Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområde. Naturreservatene er små verneområder, som det er lagt til grunn skal forvaltes av de kommunene som ønsker det. Dersom aktuelle kommuner ikke ønsker slik myndighet vil forvaltningsmyndigheten ligge hos Fylkesmannen.

Klima- og miljødepartementet

t i l r å r:

1.

Forskrifter om vern for 30 skogområder i fylkene Møre og Romsdal, Vestland, Agder, Vestfold og Telemark, Viken, Innlandet og Trøndelag fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.

2.

Forskrift om oppheving av forskrift 22. november 1974 nr. 4 om fredning av Femundsmarka nasjonalpark, Engerdal kommune, Hedmark fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.